פולע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע זעה 9. זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 10 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 14	Łódź, Niedziela 17 stycznia 1932 r.	צעהנטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, ט' שבט תרצ"ב	№ 14

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אונצופרידען פאר דער רעגירונג

פעראייניגטער פארשלאג פון אלע אפאזיציע-קלובען אין סיים

אפאזיציע ארדענט איין א מאניפעסטאציע לכבוד די פעראורטיילטע דעפוטאטען

די פ.פ.ס. און דער פויערים-קלוב האבען פרייטאג, ערב דער סיים-זיצונג, אפגעהאלטען זיצונגען פון זייערע קלובען אויף וועלכע מען האט אנגענומען זעהר שארפע רעזאלוציעס וועגען דעם אורטייל אין בריסקער פראצעס, אויסער דעם האט מען דארט בעשלאסען איינצוארדנען אויף דער פלענאר-זיצונג פון סיים א פייערליכע מאניפעסטאציע לכבוד די "בריסקער" ארעסטאנטען.

דער בעשלוס וועגען דער מאניפעסטאציע איז געהאלטען געווארען בסוד, אבער לויט די געהיימע בישפולע מינעס אויף די פנימער פון די פעפעסישע דעפוטאטען האט מען געקאנט פערשטיין אז עפעס גרייט זיך.

די דעפוטאטען פון פ.פ.ס. און פויערים-קלוב האבען זיך פערזאמעלט אין די קולוארען. כדי אפצוציהען פון זיך די אויפמערקזאמקייט, זענען זיי געשטאנען אין גרופעס, געשמועסט, געוויכערט פאר פיקאסען א.א.וו. איינצעלנע דעפוטאטען האבען אפילו פערנומען זייערע ערטער אין זאל.

ווען דער סיים-מארשאלעק שוויטאלסקי בעוויזט זיך, אין זאל און עפענט די זיצונג, קומען אריין אלע דעפוטאטען פון פ.פ.ס. און פויערים-קלוב, ווי נאר זיי פערנעהמען זייערע ערטער, קומען אריין אין זאל די דעפוטאטען ליבערמאן און דיבוא. עמיץ שרייט אויס:

— עהרע די בריסקער ארעסטאנטען!

די עטליכע צעהנדליג לינקע דעפוטאטען כאפען אויף אונטער דעם דאזיגען אויסרוף. די אריינגעקומענע „בריסקער "גייען פערביי דורך א ווארע וואס עס מאכען פאר זיי זייערע פאליטישע פריינט. די אויסרופען "עהרע" און די בראווא-פאטשערייען הערען נישט אויף, הגם דער סיים-מארשאלעק הערט נישט אויף צו קלינגען אין גלאק.

נאך דער דאזיגער מאניפעסטאציע קומט באלד א צווייטע, עטליכע פעפעסישע דעפוטאטען נעהמען אן דעם דעפוטאט ליבערמאן און פיהרען איהם ארויס צו דער פאדערשטער באנק פון זיינער קלוב. אמאליגע צייטען פלעגט דארטען ליבערמאן שטענדיג זיצען. לעצטענס, נאך בריסק, פלעגט ער זיך תמיד זעצען אין די הינטערשטע רייהען, איצט האבען איהם זיינע חברים איהם אנגענומען און צוריק ארויסגעפיהרט צו זיין אמאליגען פלאץ דעם. טשאפינסקי וויזט דעמאנסטראטיוו אן ליבערמאנען דעם מיטעלסטען פלאץ אין דער ערשטער רייה. ווען דעפ. ליבערמאן זעצט זיך הויבט זיך אן א נייע בראוואפאטשעריי און נייע אויסרופען.

— געזעלשאפט פון געגנערזייטיגער ארדאראציע!

— רופט אויס דער סאנאציע-דעפוטאט בורדא.

— געזעלשאפט פון געגענזייטיגער אסעקוראציע—ענטפערט מען איהם אפ פון די לינקע בענק.

— פערברעכער! — שרייט א פעפעסישער דעפוטאט.

— גיט אפ דעם געגעראל זאגורסקי! — שרייט א פויערים-דעפוטאט.

לסוף בערוהיגען זיך אלע און מען טרעט צו בעהאנדלען די פראגען וואס געפינען זיך אויפ'ן טאג-ארדנונג.

דער סיים אנערקענט דאן פאר בטל די מאנדאטען פון די קאמוניסטישע דעפוטאטען טקאטשאוו און מילער, וועלכע זענען אהן א בערעכטיגונג נישט געקומען אויף פופצעהן זיצונגען דהיינטאגעבד.

דער סיים בעהאנדעלט נאכדעם עטליכע מיליטערישע געזעץ-פראיעקטען און נעהמט אן די בזוועלע צום מיליטער-ישען קרימינעלען קאדעקס.

א לידענשאפטליכע דעבאטע ענטוויקעלט זיך איבער דעם פארשלאג פון דער רעגולאמין קאמיסיע ארויסצוגעבען דעם געריכט צעהן דעפוטאטען, 8 פון דער אפאזיציע, דערונטער צוויי קאמוניסטען און צוויי פון דער סאנאציע דער פארשלאג די דעפוטאטען ארויסצוגעבען ווערט אנגענומען.

אויף דערזעלבער זיצונג איז אריינגעפלאסען א פארשלאג פון די אפאזיציע-קלובען וועגען אויסדריקען אונצופרידענהייט דער רעגירונג, אין די מאטיווען פון פארשלאג ווערט געזאגט, אז דער פראצעס פון די „בריסקער" דעפוטאטען האט ארויסגעבראכט א רייה פאקטען וואס רופען ארויס בעאונרוהיגונג. אויפ'ן פראצעס איז בעריהרט געווארען די פראגע וועגען פייניגען די ארעסטירטע אין דער בריסקער פעסטונג, וואס דאס איז בשעתו בעשריבען געווארען אין א סיים-אינטערפעלאציע. אבער די פראקוראטור האט דערפון נישט געצויגען די געהעריגע קאנסעקווענצען. אויפ'ן פראצעס זאל זיין בעוויזען, אז עס זענען דעלעגירט געווארען אגענטען אין לעגאלע פאליטישע פארטייען. די רעגירונג טראגט די פעראנטווארטליכקייט פאר דער ענטוויקלונג און פאלגען פון דעם „בריסקער" פראצעס, צוליב דעם אלעמען דריקען די דערמאנטע קלובען אויס אונצופרידענהייט דער רעגירונג.

דער פארשלאג וועגען אונצופרידענהייט פאר דער רעגירונג וועט שטעהן אויף דער נאהענטער סיים-זיצונג, וואס וועט פארקומען מיטוואך דעם 20 ד.ח.

טראמוואי-שטרייק אין לאדז

(2) נעכטען איז אין זאל פון דער רעסורסא פארגעקומען א מיטינג פון די טראמוואי-אנגעשטעלטע אין דעם מיטינג האבען זיך בעטייליגט ביז 1800 פערזאן. נאך א דיסקוסיע, וועלכע האט געדויערט ביז 3 פארטאג איז בעשלאסען געווארען נישט איינצוגעהען אויף די פאדערונגען פון דער טראמוואי-דירעקציע וועגען ענדערען די ארבייטס-צייט, און היינט, זונטאג פריה צו סטרייקען. עס איז אויסגעוועהלט געווארען א שטרייק-קאמיטעט, וועמען ס'איז איבערגעגעבען געווארען צו פיהרען ווייטערע פערהאנדלונגען מיט דער דירעקציע.

צו אלע זעהר ג. מיטגלידער פון „לינת החולים"

אויפרוף!

טראץ דעם, וואס מיר האבען שוין פרייטאג מיטגעטיילט, קומען מיר ווייטער צו אייך, זעהר געשעצטע מיטגלידער פון „ל. ה." אייך צו דערמאהנען אין אייער היילינגן חוב און געציגקס דורכאויס צו קומען צאהלרייך היינט, זונטאג, דעם 17-טען יאנואר 1932

צו דער אויסערגעוועהנליכער

גענעראל-פערזאמלונג

וועלכע קומט פאר 4½ א זייגער צום ערשטען טערמין און 5 נאכמ. צום צווייטען טערמין און וועט זיין רעכטקרעפטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער (אין אייגענעם לאקאל פאלודניאווא 19), ווייל עס האנדעלט זיך צו קענען ערמעגליכען ווייטערע מעדיצינישע הילף אין אונזער אמבולאטאריום.

די פערוואלטונג.

ברכת מזל-טוב לחבירנו היקר

מאיר זלאטשעווסקי

לבר-מצוה שלו, אשר תהי' ביום ש"ק, פרשת בא. ברוב פאר והדר מחכים אנו שדרך החיים והמצות והתורה אשר הולכים היום בו לא ימיש מאתנו לנצח.

חבריו

מרדכי בערקאן,

ישראל דוב סאכאטשעווסקי

א הארציגען מזל-טוב

ווינשען מיר אונזערע בעסטע פריינד

שמאי מילשטיין מיט זיין פרוי

צו דער חתונה פון זייער זוהן

צבי מיט פרל. אסתר שטיינשניידער

וועלכע קומט פאר היינט אין לאדז.

דעם חתן און די כלה ווינשען מיר א גליקליך צוזאמענלעבען און זאל זייער נייער לעבענס-וועג מיט בלומען בעצירט זיין.

דירעקטאר דוד צעלמייסטער און פרוי.

Samochody

i motocykle używane

Kupno, sprzedaż, komis, zamiana.

Auto-Agencja

Gdańska 82 tel. 189-28

בעקאנטמאכונג.

היינט, זונטאג 7 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין לאקאל פון פעראיין פילסודסקיעגא 12

א פערזאמלונג

פון מארינארקעס, פארלעך און סאסעס

אלע שניידער ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.

מיט אכטונג די פערוואלטונג

קאנפעקציע-שניידער-מייסטער-באלעבאטים-פעראיין

אין לאדז, פילסודסקיעגא 12

מעלדונג.

אין שייכות דערמיט, וואס עס איז אויסגעבראכען א קאנפליקט ביי דער פירמע פראוו און האקס, נאוואמיעסקא 20 האט די פירמע צונויפגערופען א קאנפערענץ וועגען אויפקלערען די גאנצע געשעהענישען. לויט א פעסטשטעלונג פון ביידע צדדים האט זיך ארויסגעוויזען, אז עס איז געווען א פראוואקאציע מצד א דריטען פערזאן. דערמיט ווערט דער 3-טאגיגער פראטעסט-שטרייק צוריקגעצויגען און די שניידער-מייסטער טרעטען צו צו דער ארבייט.

מיט אכטונג די פערוואלטונג

ענטשולדיגונג.

דערמיט בעט איך ענטשולדיגונג ביי דעם שניידער-מייסטער-באלעבאטים-פעראיין פילסודסקיעגא 12, פאר ארבייטען אין דער צייט פון שטרייק.

אלס צייכען פון חרטה שפענדע איך 25 זל. פאר דעם פעראיין.

א. קעזמאן, טארגאווא 41.

דבש טהור ארצישראלי

ארץ-ישראל'דיגער בינען-האניג

פון אראנזשען, ספעציעלער אקאליפטוס-האניג פאר הייזעריגע און לונגען-ליידענדע, באסם-האניג פאר די, וועלכע ליידען אויף אבסטרוקציע. פאמעראנצן, ציטרינען, גרעפ-פרוכט גוט און ביליג, מאנדלען, ראזשינקעס, מעצאמקעס, כאלווע, קאנפיטורען.

ספעציעלע חמשה-עשר-פאקונג. ספעציעלע חמשה-עשר-פאקונג.

צו בעקומען אין „תוצרת ארץ-ישראל", שרודמיעסקא 1, טעל. 193-42.

397

אמבול איז אמעריקא

30 טויזענד מענשען אהן א דאך איבער'ן קאפ; 200 דערטרונקענע

נ י ו - י אָ ר ק, 16 (ספּ. טעל.) אין די שטאַטען אלבאמא, מיסיסיפּי און לואיזאנא האָבען אויסגעגאָסען די טייכען און ס'איז געקומען צו א מבול, שטעט און דערפער זענען פערפליצט. צענדליגער טויזענדער מענשען זענען געבליבען אָהן א דאך איבערן קאָפּ. די איינוואוינער האָבען נישט בעוויזען מיטצונעמען אפילו דאָס נויטיגסטע. די באהן-ליניעס זענען איבערגעריסען געוואָרען. 200 מענשען זענען אומגעקומען. דער שטראָם פון וואַסער איז אזוי שטארק, אז מ'קען בשום אופן נישט צוקומען צו די געליטענע.

—:O:—

אינערן-מיניסטער פיעראצקי וועגן די נאציאנאלע מינדערהייטן

איז דער בודזשעט-קאמיסיע פון סיים

ו א ר ש אָ, 16 (טעלעפאָניש). אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע ביים סיים האָט דער ערשטער גענומען א וואָרט דער אינערן-מיניסטער פיעראצקי. דער מיניסטער האָט אָנגעוויזען, אז דער בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום בעטרעפט 250 מיליאָן זל. צום אינערן-מיניסטעריום געהער די פּאָליציי, וועלכע מוז מאַנכעס מאָל אָנווענדען רעפּרעסיעס און דאָס גיט די דעפּוטאַטען די געלעגענהייט צו מאכען פּראָוואָרען. וואָס ש'אָגט זיך אָפּ שלעכט אויפ'ן גורל פון בודזשעט. דער מיניסטער רעדט ארום א רייה געזעצען און פעראָרדנונגען, וועלכע זענען אָנגענומען געוואָרען אין דער לעצטער צייט.

די פערברעכערישקייט וואקסט, אָבער נאָר אין קליינע פאלען, אין ערנסטערע פאלט די פערברעכערישקייט. דעם דיספּאָזיציע-פאָנד האָט מען אויסגענוצט צו בעקעמפען די אנטי-מלוכה'שע און דיווערסיע-א ביים. איין פּאָליציאַנט קומט אויס אויף 1056 איינוואוינער.

דער מיניסטער האָט אויך גערעדט וועגען דעם נייעם זעלבסט-פערוואלטונגס-געזעץ. אין דאן איז ער צוגעטרעטען צו רעדען וועגען דער נאציאָנאַליטעטען-פראגע, די רעגירונג בעמיהט זיך אין דער הינזיכט, לויט דעם מיניסטער'ס רייד, צו א הארמאָנישער צוזאמענארבייט פון אלע בירגער אין לאנד געשטיצט אויף גלייכע רעכט און פליכטען. דער מיניסטער האָט פערזיכערט, וועגען דער גרייטקייט פון דער מלוכה צו העלפען אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט פון די נאציאָנאלע מינדערהייטען און דאָס מיניסטעריום בעטראכט איצט דאָס שול-וועזען פון די מינדערהייטען.

בעזונדערס האָט זיך דער מיניסטער אָפּגעשטעלט אויף דער אוקראאינישער פראגע און האָט געזאָגט, אז די רעגירונג וויל שטיצען די אוקראאינער.

אין דער דיסקוסיע האָט בעקומען א וואָרט דעפּ. ראָזמארין, וועלכער האָט געזאָגט, אז די יודען ווילען אפגעבען אנ'עקוואמען פון זייערע בירגערליכע פליכטען, די רעגירונג דארף נאָר ציהען דערפון די געהעריגע קאָנסעקווענצען. די רעגירונג פיה־ט אָבער א צווייזייטיגע פּאָליטיק. די רעגירונג געהט אויפ'ן פאסעק פון די ענדעקעס. די אדמיניסטראציע האלט די יודען פאר בירגער פון צווייטער מדרגה. די רעגירונג רעכענט זיך איבנאנצען גישט מיט דער 3-מיליאָניגער יודישער בעפעלקערונג.

די אוקראאינישע דעפּוטאטען בראן און מאַטשאק זאָגען, אז די אוקראאינער וועלען זיך נישט לאָזען כאפּען מיט שהנע ווערטעלעך.

די דיסקוסיע האָט זיך פערצויגען ביז שפּעט ביינאכט.

צי האָט איהר מאכע וויינ'נ זארג'ין?

צי ליגט נישט אין אינטערעס פון יעדער'ער פון אונז זיך צו פערהיטען פון איבריגע און אומנויטיגע פאַרפאַלען אין דער פאַמיליע? ווען פאַר יעדער מוטער וואָלט דאָס טאַקע געווען קלאָר, וואָלטען מיר זיכער נישט געהאַט אזוי פיל פאַלען פון קראַנק ווערען פון קינדער, ווי איצט. ווייל אממייסטענס זעגען מיר דאָן ערנסט בעאונרוהיגט ווען מען בעמערקט שוין ביי די קינדער די אזוי געפעהרליכע קראַנקהייטען, ווי: א ו י ס ק ר י מ ו נ ג ע ן (ענגלישע קרענק), שקראָפול, קאָקלוש, שקאַרלאַטין דיפטעריט א.אַ.וו. היינט נאָך מעהר ווי שטענדיג דאַרף מען פערהיטען בעצייטענס פון די דאָזיגע קראַנקהייטען, מען דאַרף גוט אַכטונג געבען אַפילו אויף די קלענסטע קראַנקהייטס-סמנים, ווייל כלומרשט נישט וויכטיגע ליידען סיגנאַליזירען אָפט אַנ'ערנסטע קראַנקהייט. אַלס פילזאָגענדער ביישפּיל קאָן דינען דער פאַל וועלכען עס בעשרייבט פרוי אַ. קאָווקע פון לאָדז, ראַקאָטשינסקע 8, זי שרייבט צוו. אַנד.: „מיין קליין יונגעלע איז שטענדיג געווען זעהר בלאַס, אויף וואָס כ'האָב פריהער נישט געלעגט קיין אַכט. נאָך אַ געוויסער צייט האָט אָנגעהויבען אַרויסצוטרעטען מאַטעריע פון איין אויערעל, און אויף אַנאייגעל האָבען זיך בעוויזען קליינע קרעצלעך, ערשט דאַן האָב איך זיך געעקערגט אַ דאָקטאָר, וועלכער האָט מיר געזאָגט אַז דאָס אַלץ נעהמט זיך פון בלוט-אַרימקייט, אַזוי ווי כ'האָב געהערט, אַז סקאָט'ס עמולסיע ווירקט זעהר גוט ביי אנעמיע, האָב איך זיך דעציידירט דורכצופיהרען אַ קוראַציע מיט דעם פּרעפּאַראַט. און ווירקליך איז דער רעזולטאַט געווען אַנ'אומגעווענליכער: די מאַטעריע פון אויער האָט זיך מעהר נישט געוויזען. די קרעצלעך פון אויגעל און די בלאַסקייט זענען פערשוואונדען געוואָרען. דאָס יונגעל האָט זיך אַזוי צוגעוועהנט צו סקאָט'ס עמולסיע, אַז ער האָט אַליין געמאָהנט די דאָזיגע מילך דיינע". אַזעלכע בעגייסטערטע מיינונגען וועגען „עמולסיאַ סקאָטאַ" קאָן מען הער'ען פון טויזענדער מוטערס אין אַלע וועלטטיילען, און ס'איז נישט קיין וואונדער, ווייל יעדע מוטער ווייס גוט, אַז „סקאָטט'ס עמולסיע אַ דאַנק דעם, וואָס זי ענטהאַלט אַ הויכען פּראָצענט וויטאַמינען א און ד ווערט זעהר פערשטאַרקט דעם קינדס קערפּערל און עס מאַכט איהם ווידערשטאַנדס פעהיג געגען אויסקרימונגען, פערקיהלונגען און כל' ערליי אַנשטעקענדע קראַנקהייטען, פרובט און איר בערצייגט זיך אַליין! צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און דראָגעריעס, סאַר אונזער'ע קינדער איז באמת קיין בעסער'ס נישט פערהאַן.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפּעראציע, אָן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראַנקע אויף קילעם פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס איז גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעלבראָך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אדער אזוי ווי א וואַסער-קאַן און עס פאלט אריין אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראָך אזוי שטערבליך. ספּעציעל זומענע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט נעם דורך גרויסע פּראַקטיק מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דעם איז פּראָפעסאָר דאָקטאָר בראַכירורגן פערזעהן זיכער דעם ווערטען און נעפעהרליכסטע בראָך. אויך פאַר הויקערס געמוזנגען מיט הייל-נאַרטעס און אפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פלאַך-פוס ספּעציעלע איינלאגען אין די שיך. מינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאר די גרעסטע קראַנקע אדערן. שפּרעכשטונדע פון 9 ביז 1 פרימאָרגן און פון 3 ביז 7 אין אָוועגד.

אָרטאָפּעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר בעראַנטש, פּראָפ. דר. י. מארישלער, פּראָפ. ד"ר בר. מיעלאַנאָווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן טערוויבערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דעם 29 אויגוסט 1931 בין איך שווער קראַנק געוואָרען אויף א בראָך און עס איז מיר איבערגעבליבען א קליינע האָפנונג צו דערהאַלטען מיך ביים לעבען. א דאַנק דעם ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט, פּארטער), וועלכער האָט גישט יוזשאַלעוועט קיין מיה און האָט מיך געראַטעוועט. היינט פיהל איך מיך ניי-געבוירען, כאָטש כ'רעכען שוין 70 יאָהר. מיין דאַנקבאַרקייט האָט נישט נישט קיין גרענעצן. יוסף רידזינסקי, לאָדז, אל. 1-טער מאַי 4.

די ה"ה ראַבינאָוויטש, רעד. משה בראַדערזאָהן, רעד. ח. י. ברזשוסטאָווסקי, רעד. ל. פוקס, דערעשטשינסקי, יוסף זעלקאָוויטש דער רעדאַקציע, אדמיניסטראַציע און זעצעריי פון „נייעם פאלקסבלאט", דער יור. סעקציע פון זשורנאַליסטען-סינדיקאַט, סוחרים-אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך אַלע פריינד און בעקאַנטע, וועלכע האָבען אָפּגעגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער אונפערגעסליכן

נ"ע אברהם שלעזינגער

און אַלע וועלכע האָבען אונז אַרויסגעוויזען אַזויפיל מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אַנ'אויפריכטיגען דאַנק.

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

דירעקציע: ה. צעלמייסטער און אַ. בעזמאַן.

היינט, זונטאָג, 9 אָוועגד לטובת דער געזעלשאַפט „הכנסת כלה"

מיט דעם לאָדזער ליבלינג **רעגינא צוקער** אין צימבאַליסט'ס אויפפיהרונג

„איציק'ל שיינעניק"

מיט רעגינא צוקער אַלס „איציקל" אָפּערעטע מיט 30 נומערן געזאַנג און טענץ.

נאָך דער פאָרשטעלונג א גרויסער ספּעציעלער איבעראַשונגס-דיווערטיסמענט מיט'ן אנטייל די גאַנצע קינסטלער-טרופּע און רעגינא צוקער אין איהר רעפּערטואַר.

מאָרגן, מאָנטאָג, 9 אָוועגד-ווידערהאָלונג פון דעם גרויסען פייערליכען „יובילעאום-פּראָגראַם" 50 יאָהר יודיש טעאַטער אַלט-ניי-טעאַטער.

אַ גראַנדיעזע פאָרשטעלונג מיט רעגינא צוקער. א מתנה דעם לאָדזער טעאַטער-עולם!

כמעט בחנם אַלע בילעטען אין פּאַרטער נאָר 1 זל. באַלקאָן און גאַלעריע-50 גר.

1) **בר-כוכבא,** 2) **חנה'טשע אין אמעריקא** מיט רעגינא צוקער אַלס „חנה'טשע".

3) **יאַנקעלע'ס חלום** מיט רעגינא צוקער אַלס „יאַנקעלע" —

נאָך דער פאָרשטעלונג א קראַנץ פון אַטראַקציעס פון די שענסטע און בעסטע אָפּערעטקעס פון אַלט-ניי-טעאַטער / 50 יאָהר יודיש טעאַטער.

היינט פּרעמיערע! מייסטערווערק פון פראַנצויזישער קלאַנג-פּראָדוקציע רעזשי פון **AUGUSTO GENINA** א. נ.

זשאַרזשעט'ס ליבע (ליבעס אין דער האַלב-נאַכט)

דראַמע פון לעבען פון נאַכט-פייגעלעך! פאַריז ביינאַכט! פערבאָטענע פערגניגענס און וואָהנזין! טאַנץ **KAN-KAN** אויסגעפיהרט דורכ'ן בעריהמטען רוסישען באַלעט-אַנסאַמבל פון **Foliers Bergere** אין פּאַריז.

אין די הויפּט-ראָלען: **Daniele Parola, Piere Baczew, Jacque Varenne**

פּאָפּולערע פּרייזען! דער זאַל איז גוט בעהייצט. אָנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמ., שבת און זונטאָג-12.30 בייטאָג.

קלאַנג-קינא-טעאַטער

APOLLO

אָנהייב 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג-12 א זייגער בייטאָג

היינט פּרעמיערע! קלאַנג-ווערסיע! מעכטיגער פילם, געשאַפען אויפ'ן גרונד פון דער ערצעהלונג פון **Victor Hugo** א. נ.

„דער מענש, וואָס לאַכט"

דראַמע פון ליבע און אָפּפערונג — אין די הויפּט-ראָלען: — **CONRAD VEIDT, MARY PHILBIN** | נעקסטער פּראָגראַם „אַבלאָווע אין פּאַריז".

היטלעריסטישער כוליגאן דערשטאכען

אַן׳איינגעטימערין פון א יודיש קאנפעקציע-געשעפט

בערלין, 16 (יט"א טעלעגראפיש) דאַ איז ארעסטירט געוואָרען דער היטלעריסט געאָרג פרידריך, וועלכער האָט מיט א מעסער דערשטאָכען די איינגעטימערין פון א יודיש קאנפעקציע-געשעפט אויף דער פראנקפורטער גאס. ארייננקומענדיג האָט ער געפרעגט, צי דאָס איז א יודיש געשעפט, בעקומענדיג א תשובה, אז דאָס איז א יודיש געשעפט, האָט ער מ׳ט אַן׳אויסגעשריי: "יודען קיין פאלעסטינע" זיך געוואָרפען אויף דער איינגעטימערין און זי דערשטאָכען מיט א מעסער. די אנגעקומענע פאליציי האָט דעם כוליגאן ענט־וואָפענט און ארעסטירט.

פוילישע דעלעגאַציע צו דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

ווארשאַ, 16 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) ס׳איז שוין צונויפגעשטעלט געוואָרען דער צוזאמענשטעל פון דער פוילישער דעלעגאציע אויף דער ענטוואפנונגס-קאָנפערענץ. בראש פון דער דעלעגאציע שטעהען מיניסטער זאַלעסקי, גענעראל בורהארט-בוקאצקי און דער פוילישער דעלעגאט ביי דער פעלקער-ליגע סאָקאל.

מאסען-ארעסטען און רעוויזיעס איין ווארשא

ווארשאַ, 16 (טעלעפאָניש) פרייטאָג און שבת האָט די פאליציי אדורכגעפיהרט ארעסטען און רעוויזיעס צווישען קאָמוניסטען. אין די קאַוויארניעס אויף זאמענהאָף-גאס 14 און 5 זענען ארעסטירט געוואָרען 150 מענשען.

2 יונגע אפעריסטען

זאַמלען געלד פאר יור. אקאַדעמיקער

ווארשאַ, 16 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט דער וואָך פון יודישען אקאדעמיקער, זענען צוויי יונגעלייט וועלכע האָבען זיך אָנגעגעבען אלס היימאן און פרידמאן, אומגעגאנגען צווישען אָנגעזעהענע מענשען און געזאמעלט געלד. אזוי האָבען זיי פארשטאנען צו בעקומען א שעהנע נדבה ביי דער פרוי פון אויסערן-מיניסטער זאלעסקי און ווארשע־ווער שטאָט-פרעזידענט סלאָמינסקי. אין פערלויף פון 3 טעג האָבען זיי געזאמעלט 1000 זלאָטעס. ווי ס׳האָט זיך ארויסגעשטעלט, זענען דאָס אפע־ריסטען און האָבען געהאט פאלשע קוויטונגס-ביכלעך. מ׳האָט זיי נישט געכאפט.

מוסאָליני טרעט ארויס געגען אמעריקא

ער האלט, אז אמעריקא וואָלט געקענט ברענגען א פערלייכטערונג אין דער וועלט

רוים, 16 (ספ. טעל.) מוסאָליני איז ארויס־געטרעטען מיט א גרויסען ארטיקעל אין „פאָפּאָלא ד׳איטאליא", אין וועלכען ער טרעט ארויס פאר אַן׳אלגעמיינעם אנגריף פון אלע אייראָפּעאישע מלוכות געגען אמעריקא.

מוסאָליני בייזערט זיך אויף אמעריקא ווייל זי וויל נישט מוחל זיין איהרע אייראָפּעאישע חובות. ווען אמעריקא זאל אויף דעם איינגיין — מיינט מוסאָליני — וואָלט געקומען א פערלייכטערונג אויף דער גאנצער וועלט.

— אין די הענד פון אמעריקא — שרייבט ער — איז דער שליסל צו אלע רעפּאראציע-פראגען. אמעריקא טאָר נישט דערלאָזען, אז עס זאָלען געמאכט ווערען צי אש און בלאָטע אלע נצחונות פון דער וועלט-מלחמה.

ווען אמעריקע וואָלט דורך איין גרויסען זשעסט פון מוחל זיין די מלחמה-חובות, געקאָנט דערלעדיגען אלע קאָמפּליצירטע רעפּאראציע-חשבונות. אמעריקע מוז עס אבער נישט, עס מוז ווערען דערביי תּיכף אויסגעפילט אַן׳ענגליש-פראנצויזיש-איטאליענישער פראָנט געגען אמעריקע. אמעריקא מוז געצוואונגען ווערען זיך אָפּצוזאָגען פון די חובות.

דער ארטיקעל איז געשריבען אין א זעהר שארפען טאָן.

גאנדי׳ס פרוי פערמשפּט אויף 6 חדשים ארעסט

לאנדאָן, 16 (ספ. טעל.) דער אויספערגעוועהנליכער טריבונאל אין באמביי האָט געכטען בעטראכט דעם פּראָצעס געגען גאנדהיס פרוי, וועלכע איז ארעסטירט געוואָרען צוזאמען מיט איהר מאַן.

גאנדהיס פרוי איז פערמשפּט געוואָרען אויף 6 חדשים טורמע.

א״י-רעגירונג געפאכטעט 3000 דונאָם ערד פון נאציאנאל-פאָנד

ירושלים, 16 (י. ט. א. טעלעגראפיש). ס׳איז ערשינען א רעגירונגס-קאָמוניקאט, אין וועל־כען ס׳בעשטעטיגען זיך די קלאנגען, או די ארץ־ישראל-רעגירונג נעהמט איבער אין פאכט א גרע־סערען ערד-שטח פון יודישען נאציאָנאל-פאָנד אויפ׳ן בארדען פון וואדי האווארעט, וועלכער פער־נעהמט א שטח פון 3 טויזענד דונאם ערד.

אימיגראציע-קאָמיסאר אין ארץ-ישראל

ווערט בעשטימט אלס סעקרעטאר פון ועד הקהלות אין ענגלאנד

לאנדאָן, 16 (יט"א טעלעגראפיש) ווי (יט"א דערוויסט זיך, ווערט דער ביזאיצטיגער קאָ־מיסאר פון אימיגראציע-דעפּארטאמענט אין ארץ־ישראל — חיימזאן ארויסגעשטעלט אלס קאנדידאט אויף סעקרעטאר פון ועד-הקהלות אין ענגלאנד.

ליקווידירט דער קאנפליקט מיט די לעהרער אין ארץ-ישראל

ירושלים, 16 (י. ט. א. טעלעגראפיש). דער ועד הלאומי האָט אינטערגענומען אַן׳אינטער־ווענץ צו ליקווידירען דעם קאנפליקט מיט די לעהרער אין ארץ-ישראל וועגען אויסצאהלען די פערלעגענע פענסיעס און וועקסלען. נאך א גמיינ־זאמער בעראטונג איז בעשלאָסען געוואָרען אָפּצו־ליגען די פערלעגענע חובות.

ציהונג פון די פרעמירטע אפּ־שפּארונגס-ביכלעך אין פ.ק.א.

פרייטאָג איז פארגעקומען אין לאָקאל פון פ.ק.א. די ציהונג פון די פרעמירטע אָפּשפּארונגס־ביכלעך פון דער ערשטער סעריע. פרעמיעס אין דער הויך פון 1000 זל. זענען געפאלען אויף פאל־גענדע נומערן פון די ביכלעך: 266 1405 1531 2650 3564 3641 4901 5172 5334 5356 6629 6951 9028 10332 12895 17700 19457 21343 22472 22478 22584 23588 24630 24696 25481 28453 29919 31126 31427 31459 33206 34470 34859 35388 36389 38184 38730 40090 40112 40314 46764.

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סוכארעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־בע־קאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבערא - בעוואוסטער צוקערביע

נ. ווייננבערג

38 פיעטריקאווער 38

טעל. 143-82

אלע יוד. טורן- און ספארט-פעראיינען אין לאדז

וועלען דעמאנסטרירען זייערע כחות

— אויף דער —

גראנדיעזער

ספארט- • אימפרעזע •

וועלכע קומט פאר שבת, דעם 23-טען יאנואר 1932 פינקטליך 10 פריה אין זאל

נארוטאוויטש 20 פילהארמאָניע נארטאוויטש 20

עס נעהמען אנטייל פאלגענדע פעראיינען:

בר-כוכבא, הכח, מארגענ־שטערן, מכבי און שטערן

וועט-קאמף און טורנען אויף מכשירים

(רעק, בארן, פערד)

וועט-קאמף אין אלימפישע פריי-איבונגען

פון מענער, פרויען, יוגענד און קינדער

ספארט-שפּילען / באקס / שווער-אטלעטיק

געוויכט-הויבען מיט׳ן אנטייל פון די פוילישע מייסטער

ציקליסטען-געיעגען אויף „האמאטרענעס"

פיראמידען / פינג-פאנג

פאר יעדען קאנקורענץ זענען בעשטימט פרייזען און אויסצייכנונגען.

ווייטערדיגע פרטים קומען.

אפּקלאנגען פון „בריסקער" פּראָצעס

אויסלענדישע פּרעסע נאכ׳ן אורטייל

פּאריז, 16. (ספּ. טעל.) די גאנצע פראנצוי־זישע פּרעסע, דערין אויך די אָפיציעלע, האָט גע־בראַכט אויספיהרליכע דעפּעשען וועגען אורטייל אין בריסקער פּראָצעס, פיל צייטונגען האָבען אויך גע־ווידמעט ארטיקלען דעם פּראָצעס.

א חוץ דעם האָט די ליגע פאר מענשען-רעכט ארויסגעגעבען א גרויסען ביולעטין אין וועלכען עס ווערט געגעבען בעלויכטען די געשיכטע און גאַנג פון פּראָצעס און עס ווערט אויך איבערגעגעבען די דערקלערונגען פון די וויכטיגערע עדות אויפ׳ן פּראָצעס.

די גאנצע סאָציאליסטישע פּרעסע אין אויס־לאַנד האָט געבראַכט דאָנערשטאָג לייט-ארטיקלען געווידמעט דעם אורטייל אין בריסקער פּראָצעס, גרוי־סע ארטיקלען האָבען צווישען אַנדערע אָפּגעדרוקט די ווינער „אַרבייטער-צייטונג" און דער בערלינער „פאָרווערטס". די ווינער „אַרבייטער-צייטונג" ענ־דיגט איהר ארטיקעל מיט פאָלגענדיגע ווערטער:

„מיר שיקען אונזער גרוס אונזערע אַלטע קאַמפּס-חברים, א גרוס די ברידער אין ווארשע און אין קראָקע, אין די קוילען-שאַכטען פון סאָס־נאָוויץ, ביי די וועב-שטוהלען אין לאָדז, אין די נאַפט-גרובען פון באָריסלאוו! זאָל לעבען דאָס פרייע פוילען.

אין נאָמען פון דער עסטרייכישער ס.ד. האָט אָטאָ באוער און דער סאָציאַליסטישער שטאָט-פרע־זידענט פון ווין קאַרל זייץ, אָפּגעשיקט פאָלגענדע טעלעגראַמע צו די פערמשפּטע פוילישע סאָציאַליס־טען: „אין נאָמען פון אונזער געמיינזאַמען קאַמף שיקען מיר איבער א ברידערליכען גרוס צו אייך און צו אלע קעמפער און מארטירער פאר דעמאָקראַטיע אין פוילען.

זאָל לעבען דאָס קינפטיגע פרייע פוילען!"

די פערמשפּטע האָבען בעקומען א גרויסע צאָהל טעלעגראַמעס פון לאַנד און פון אויסלאַנד.

ווארשאַ, 16. (טעלעפאָניש). די ווארשעווער אָרטיגע־בלעטער ווייזען צו דערצעהלען, אז אין די רעגירונגס-קרייזען גרייט מען צו א פּראָיעקט פון אַמנעסטיע, וועלכע וואָלט אַרומגענומען אויך די פערמשפּטע אין בריסקער פּראָצעס. די אַמנעסטיע זאָל אָנגענומען ווערען נאָך דורך דער איצטיגער קאַדענץ פון סיים פאר דעם אַפּעלאַציע-פּראָצעס פון די „בריסקער".

ב

*

דער ריכטער לעשטשינסקי וועלכער האָט אַ־רייינגעטראָגען א „וואָטום סעפּאַראַטום" ביים אורטייל פון די בריסקער האָט גענומען אורלויב.

דר. מ. וואָלפסאָן

האט זיך איבערגעצויגען

נארוטאוויטשא (דושעלנא) 2

טעלעפאָן 128-83

נעמט אָן פון 5 — 7 נאָכמיטאָג

Dr. med. A. MINC

אויגען-קראַנקהייטען

זאַוואַדזקאַ 9, טעל. 245-98

נעהמט אָן פון 1—2 נאָכמ. און פון 7—8 אָוונד.

Dr. med. M. Lerner

ספּעציאַליסט פאָר קינדער-קראַנקהייטען

זאכאדניא 64, טעל. 113-09

נעמט אָן פון 3 — 5 נאָכמ. 181

Dr. med. STUPEL

Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego

האָט בעגינט די אויפנאַהמען אין רענטגענאָלאָגיע אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 12—6 נאָכמ. זונטאָג פון 12 — 2 מיטאָג.

אין וועגערישע קראַנקהייטען אין דער היים אויף פּלאַץ שאַ-סקיעגא 12 (שקאַדנא) טעל. 118-28 פון 7—9 אָווענד, זונטאָג פון 4—6 נאָכמ.

אונבעמיטעלטע און ארבייטסלאָזע בערעטונגען און דערהאַם מיטוואָך און זונטאָג בחנם.

Dr. A. SZMIRGELD

ספּעציאַליסט פון נערוועןקראַנקהייטען

שפּראַכשטערונגען, (שטאַמלען און אַנדערע) היילונג פון שוואַך-ענטוויקעלטע און שווער־ערציהבארע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27

טעלעפאָן 151-89 פון 5 ביז 7

„נייער פאלקסבלאט”

לאדז
17 יאנואר 1932

פראנקרייך
געשלאסען פאר יודישער אימיגראציע

אויך פראנקרייך האט פערשלאסען איהרע טירען פאר דער אויסלענדישער אימיגראציע. פראנקרייך — דאס לעצטע לאנד אין דער גאנצער וועלט, וואס האט אין משך פון די לעצטע יאהרען געווינשט, אז אויסלענדישע ארבייטער זאלען קומען און ארבייטען, און שאפען, און פערדינען: דאס לעצטע לאנד וואס האט זיך געגוישיגט אין פרעמדע ארבייטס-כוחות, און האט מיט סימפאטיע געקוקט אויף דער פערגרעסערונג פון איהר בעפעלקערונג דורך אימיגראנטען-עלעמענטען, בישט אומזיסט האט מען אין א טייל פון דער יודישער פרעסע מיט עטליכע יאהר צוריק אנגערופען פראנקרייך —„דאס קליינע אמעריקא”.

אויך צעהנדליגער טויזענטער יודען האבען פראפיטירט פון די אלע מעלות פון דער „קליינער אמעריקא”. עס איז נאך נישט געקומען די צייט צו שרייבען געשיכטע פון דער יודישער איינוואנדערונג אין פראנקרייך און צוליב דער אייגענארטיגקייט פון דער פראנצויזישער סטאטיסטיק. וואס רעגיסטרירט נישט די נאציאנאליטעט און די אמונה פון דער בעפעלקערונג — איז נישט מעגליך גענוי פעסטצושטעלען די צאהל פון די יודען, וואס זענען איינגעוואנדערט און האבען זיך בעזעצט אין פראנקרייך. עס איז אבער קיין ספק נישט, אז אין די לעצטע יאהרען, ווען אלע טירען פון די אלטע, טראדיציאנעל'ע אימיגראציע-לענדער האבען זיך פערשלאסען פאר די נייע איינוואנדערער און אלע זוכענישען פון נייע אימיגראציע-לענדער מעבר-לים האבען צו קיין גרויסע רעזולטאטען נישט גע-בראכט, איז די איינוואנדערונג קיין פראנקרייך אפט געווען דער איינציגער וועג פאר דעם מזרח-אייראפּעאישען יודען זיך ארויסצורייסען פון דעם עקא-נאמיש-פאליטישען קלעם, כדי צו זוכען און אפט צו געפינען א ניי לעבען אין א פרייען לאנד.

איצט האט זיך געענדיגט אויך דאס דאזיגע בלאט אין דער געשיכטע פון דער יודישער עמי-גראציע. די גרויסע עקאנאמישע זאוויערוכע, וואס ווילדעוועט איבער דער גאנצער וועלט, האט סוף כל סוף — אמת, מיט א גרויסער פערשפעטיגונג — דערגרייכט אויך פראנקרייך. עס וואלט געווען נישט ריכטיג צו פערגלייכען דעם פראנצויזישען קריזיס מיט'ן מצב, לאמיר זאגען, אין ענגלאנד, אדער אין דייטשלאנד. וועגען מיליאנען ארבייטס לאזע קאן מען דא זעלבסטפערשטענדליך אפילו נישט ריידען. אבער די ערשטע פאר הונדערט טויזענד ארבייטסלאזע זענען שוין פערעגיסטרירט, געווארען; נאך גרעסער, בעהויפטעט מען, איז די צאהל מענשען, וואס האבען זיך אפיציעל נישט רעגיסטרירט אין די ביוראס, אין וועלכע מען גיט ארויס אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע, וואס האבען אבער נישט קיין ארבייט אדער וואס אר-בייטען נישט מעהר ווי עטליכע טעג אין וואך. און גאר גרויס איז די פסיכאלאגישע מורא פאר'ן קרי-זיס, וועלכע האט ארומגעכאפט אלע קרייזען פון דער פראנצויזישער געזעלשאפט. מען האט מורא פאר'ן מצב פון דייטשלאנד און פראנקרייך און מען וויל נישט דערלאזען, אז עס זאל דערגעהן אזוי ווייט, נאר מיט דער דאזיגער מורא קאן מען דערקלערען די גאנצע כוואליע פון עקאנאמישע, געזעצגעבערי-שע און פראקטישע מאסנאהמען וואס ווערען איצט אנגענומען אין פראנקרייך.

מען וויל פערהיטען דאס וואקסען פון דער ארבייטסלאזיגקייט, און, ווי דער שטייגער איז, הויבט מען אן מיט א דרוק אין דער ריכטונג פון דעם קלענסטען ווידערשטאנד — קעגען די אויסלענדי-שע ארבייטער. עס איז אינטערעסאנט צו בעמער-קען, אז די איניציאטיווע אין דעם זין געהערט נישט אזויפיל דער מעכטיגער רעגירונג פון לא-וואל, ווי די בריימע געזעלשאפטליך פאליטישע קרייזען, צווישען וועלכע סאציאליסטען שפּילען נישט די לעצטע ראלע. די רעגירונג בעמיהט זיך, פערקעהרט, נישט צו דערלאזען אז דאס נאטירלי-כע שטרעבען צו פערטיידיגען די אינטערעסען פון דער היימישער ארבייט זאל זיך פערוואנדלען אין אן/אונגערעכטע העצע געגען די אויסלענדישע אר-בייטער.

די רעגירונג האט ארויסגעוויזען א סך פער-שטענדניש און מיטגעפיהל לגבי די אימיגרירטע ארבייטענדע עלעמענטען. זי האט אבער געמוזט נאכגעבען דער הערשענדער אטמאספער אין דעם לאנד און אין דעם פארלאמענט און האט געשטיצט דעם געזעץ-פראיעקט פון דער פארלאמענט-קאמי-סיע, וואס רעגולירט די ארבייטס-בעדינגונגען פון די אויסלענדער. דער דאזיגער געזעצפראיעקט איז אויף אזא אופן אנגענומען געווארען כמעט איינשטי-מיג. זייגע הויפט-בעשטימונגען זענען פאלגענדע:

1) די צאהל פון אויסלענדער אין די מלו-כהשע און מוניציפאלע אונטערנעהמונגען ווערט בעגרעניצט מיט פינף פראצענט. 2) די צאהל אויס-לענדישע ארבייטער אין פריוואטע אונטערנעהמונ-גען ווערט אויך בעגרעניצט. 3) רעכט אויף ארבייט קענען האבען נאר די יעניגע אויסלענדער, וועלכע האבען בעקומען א ספעציעלע דערלויבעניש פון דעם ארבייטסמיניסטעריום. 4) פאר די ארבייטסגע-בער, וועלכע וועלען עובר זיין אויף די דאזיגע בע-שטימונגען ווערט ארויפגעלעגט א גרויסע שטראף. 5) אין א מעהר פריוויליגירטער שטעלונג מוזען זיך געפינען די יעניגע צווישען די אויסלענדער, וועלכע זענען פאליטישע עמיגראנטען, קרבנות פון וועלכער נישט איז דיקטאטור — רעכטער (פאשיסטישער) אדער לינקער (באלשעוויסטישער).

די דאזיגע נייע געזעצליכע בעשטימונגען האבען אייגענטליך אריינגעבראכט זעהר ווייניג נייע מאמענטען אין דער שוין עקזיסטירענדער פראַק-טיק. אויך ביז איצט האט מען כדי צו קריגען רעכט אויף ארבייט געמוזט האבען א ערלויבעניש פון דעם ארבייטס-מיניסטעריום. דער נייער געזעץ האט באר פערשארפט די אלטע פארדערונג און האט גענוי פעסטגעזעצט די הויך פון א געלדשטראף פאר עובר־זיין די דאזיגע בעשטימונג.

אבער נישט אין די דאזיגע קאנקרעטע גע-זעצליכע בעגרענצונגען אדער פריווילעגיעס ליגט די גאנצע בעדייטונג פון דעם נייעם געזעץ. וויכטיג און ענטשיידענט זענען נישט די אדער יענע קאנ-קרעטע בעשטימונגען, נאר דער גאנצער גייסט פון דער בעציהונג צו דער אויסלענדישער עמיגרא-ציע, וואס בעהערשט איצט גאנץ פראנקרייך. פון דער פריהערדיגער גאסטפריינדליכער ברייטהערציגקייט לגבי דעם אימיגראנט איז נישט געבליבען קיין זכר. פונקט ווי אין דער גאנצער וועלט, קוקט מען דא אויף דעם אימיגראנט ווי אויף אן/אונגעװאונשענעם קאנקורענט. עס איז געווען א צייט, ווען מען האט געהאט נויטיג דעם אויסלענדישען ארבייטער איצט איז די צייט פערביי. מען קען נישט פשוט ארויסווארפען הונדערטער טויזענדער מענ-שען פון דעם מלאך — דערצו איז מען צו ליבעראל און אנשטענדיג — אבער קיין נייע אימיגראנטען איז מען פעסט ענטשלאסען מעהר נישט אריינצולאזען, און אויך די, וואס לעבען שוין אין פראנקרייך, מוז מען געבען צו פערשטעהן, אז די אלטע צייטען זענען פערביי און אז עס וואלט געווען גוט, זיי זאלען זיך צוריקקעהרען אין זייערע היימאט-לענדער.

[illegible]מאן.

„דייטשלאנד, וואוהין גייסטו?...”
היטלער'ס יודענפרעסערישע ארמעע שפרייזט פאראויס

מיט עטליכע טעג צוריק האבען די היטלע-ריסטען איבער גאנץ דייטשלאנד פונאנדערגעפויקט די שווארצע בשורה, אז די „דייטש-נאציאנאלע ארבייטער-פארטיי” האט שוין מיט מזל ארויסגע-געבען די מיטגלידס-קארטע נומער 700 טויזענט. די גאנצע וועלט-פרעסע האט די דאזיגע קורצע, אבער א סך זאגענדיגע ידיעה אויפגענומען ווי א זעלבסטפערשטענדליכקייט. וואו נישט וואו האט זיך בעוויזען א שטיקעל פירוש וועגען דער בע-דייטונג פון דער דאזיגער ידיעה. אבער קיין סך האט מען דערפון נישט געהערט רעדען, אפילו אין גרעסטען טייל פון אונזער יודישער פרעסע איז די דאזיגע ידיעה, די דאזיגע איוב'ס בשורה, געבראכט געווארען אהן פירושים.

און אפשר האבען זיי טאקע רעכט, ווארום צי איז דען נאך נויטיג א פירוש? די ידיעה רעדט פאר זיך אליין. 700 טויזענט ארגאניזירטע שונאי ישראל – א קנאפער מיליאן יוגענטליכע, קרעפטיגע דייטשען, וועלכע ווארטען מיט אומגעדולד אויף דער „נאכט פון לאנגען מעסער” די דאזיגע נאכט, וועגען וועלכער איינער פון די הויפט-אנפיהרער האט ערשט מיט עטליכע וואכען צוריק אזוי דייט-ליך און שוידערליך אפען גערעדט, און וועמענס בעליבט ליד עס הייסט – „ווען יודען-בלוט פאם מעסער שפריצען ווירד, דאן ווירד אין דייטשלאנד אלעס ווידער גוט!”...

די דייטשע יודען לעבען איצט ווי אויף א וואולקאן אין שטענדיגען שרעק און פחד. און אז די דאזיגע מורא איז א בערעכטיגטע, האט שוין בעוויזען דער נישט לאנג אויפגעדעקטער דאקומענט פון העסען, דער אזוי גערופענער פראגראם פון דער „דריטער מלוכה”.

איינער פון די ערשטע און וויכטיגסטע מעטאדען פון דער היטלער-פארטיי איז די „רע-וואלוציאניזירונג” פון דער יוגענד, אנגעהויבען

(קארעספאנדענץ פון בערלין)

פון די מיטעל-שולען און פערענדיגט מיט'ן אוני-ווערזיטעט. אזוי האט אנומעלט א צייטונג געבראכט די ידיעה, אז איינעם פון די הכרעה בערלינער ריכטער קומען זיינע קינדער יעדען טאג אפווארטען פאר'ן געריכט מיט דער בעגריסונג „הייל היטלער”! עס איז היינט די נאטירליכסטע זאך צווישען דער דייטשער יוגענד זיך צו בעגריסען מיט'ן „הייל היטלער”! אדער „דייטשלאנד ערוואכע”! און יעדעס קינד ווייס, אז נאך דעם „דייטשלאנד ערוואכע” קומט א צווייטע העלפט „יודע פערעקע” (יוד, קום אום)

און פון דער דאזיגער יוגענד, אין וועלכער עס ווערען פון דער פריהסטער יוגענט איינגע-פלאנצט דער גייסט פון האס און שנאה געגען אלץ, וואס איז נישט אריש, שטראמען טאג-טעגליך צו נייע רעקרוטען צו היטלערס „ברוינע לעגיאנען”.

די ברוינע לעגיאנען איז א גוט ארגאניזירטע ארמיי, איינגעטיילט אין פינף פערשידענע קאטע-גאריעס און גרופען, יעדע פון די דאזיגע גרופען האט זיך איהר בעשטימטע אויפגאבע.

די ערשטע גרופע ווערט בעצייכענט מיט די אותיות ס. א. ס. דאס זענען ספעציעל אויסגעביל-דעטע גרופען פאר גאסען - פראוואקאציע. זייער אויפגאבע איז צו האלטען די פרידליכע בירגער אין א שטענדיגע נערוועזיטעט, דאס זענען די אזוי גערופענע „ווייסע טומלער”. פון וועלכע בער-לינער יודען האבען שוין געהאט פאר אנגענעם ראש השנה קאלט און ווארים. די דאזיגע טרופען, וועלכע זענען צונויפגעשטעלט פון די טונקעלסטע עלעמענטען, און וועלכע האבען שוין כמעט אלע פערזוכט דעם טעם פון זיצען הינטער די קראטעס, האבען די אויפגאבע צו איינסצעניזירען טומלען אין גאסען-שלאכטען. קיין אנדער ארבייט טרויט מען זיי דערווייל נישט אן.

א מעהר סאלידען כאראקטער טראגען די אזוי גערופענע ס. א. — שטורעם-אפטיילונגען דאס איז א רעגולערע. שטרענג-דיסציפלינירטע ארמעע. מיליטעריש בעוואפענט און אויסגעבילדעט, זיי שטעהען אונטער שטרענגען בעפעהל פון אלטע, אויסגעדיענטע אפיצירען. צוויי מאל אין וואך קומט פאר א „סמאטר” אדער אנ'אינספעקציע, און דערביי ווערען פערטיילט אינסטרוקציעס און בע-פעלען.

די הויפט-קאמענדע פאר דער פראפאגאנדע-אפטיילונג געפינט זיך אין בערלין וואו דער „רייכסקאמאנדאנט” דר. געבעלס — אזוי הייסט ער אין די אפיציעלע היטלערישע דאקומענטען — און „שטאבשעף” גערינג. זענען די לייטערס אין האבען צו זארגען, אז די מאסען זאלען כסדר זיין ווי גע-העריג „אויסגעפוטשט”. אגב זענען די דאזיגע פערשוינען דעפוטאטען פון רייכסטאג פון דער דייטשער רעפובליק. דער דאזיגער „רייכסקאמענ-דאנט” געבעלס איז גוט בעקאנט אונזערע בערלי-נער יודען א דאנק זיינע מערדעריש-אנטיסעמיטישע העץ-רעדעס, וועלכע ער האלט ביי יעדער געלע-גענהייט.

אט ווי אזוי עס ווערט צוגעגרייט די „דריטע מלוכה”. אט וואסערע מחבלים ומשחיתים עס גריי-טען זיך צו קומען צו דער מאכט.

די לעצטע ערקלערונג פון בריגינג'ן נישט צו צאהלען די מלחמה חובות און דער אפזאג פון הינדענבורג'ן צו פערלענגערן הינדענבורגס קאדענץ האט נאך מעהר פערשארפט די לאגע.

נישט אומזיסט האלט מען אין די פאליטישע קרייזען, אז דייטשלאנד קייקעלט זיך בארג אראפ און מיט שרעק פרעגט מען: „דייטשלאנד. וואוהין גייסטו.

ח. ד.

גאנץ פוילען אין מיניאטור
בריסקער פראצעס איז געווען א שפיגעל פון דער פוילישער ווירקליכקייט

דער „ראבאטניק” פערגלייכט דעם בריסקער פראצעס מיט א שפיגעל, אין וועלכען עס האט זיך אפגעשפיגעלט די גאנצע ווירקליכקייט פון היינטיגען פוילען און מיט א שולע פאר דער גע-זעלשאפט.

דער בריסקער פראצעס, שרייבט די צייטונג, האט, אונאפהענגיג פון דעם אורטייל, געשפילט א גרויסע ראלע אין מאדערנעם פוילען. ער איז קודם כל געווען א שפיגעל פון דעם סאנאציע - פוילען, אין וועלכען אונזער ווירקליכקייט האט זיך אפגע-שלאגען אזוי ריכטיג און אזוי אלזייטיג ווי קיינ-מאל נישט און אין ערגיץ נישט ווי ביז איצט.

דער געריכטס-זאל איז אין משך פון דריט-האלבען חדשים געווען פוילען אין מיניאטור. כמעט אלע געביטען פון לעבען: פאליטיק, ווירטשאפט, אדמיניסטראציע, געריכטס וועזען, געזעלשאפטלכע בעציהונגען, קולטורעלע. מאראלישע, — דאס אלץ האט געפינען דא א גרינדליכע בעלייכטונג. וויפיל זאכען איז מען געוואויר געווארען אויפ'ן פראצעס, וואס זענען פאר דער געזעלשאפט געווען איינגע-הילט אין א געהיימניש, אדער זענען נאר טיילווייז געווען בעקאנט, אדער ווענען וועלכע עס זענען ארויסגעגעבען געווארען פאלשע מיינונגען. אדער וועגען וועמען האט געהאט פאלשעלכע בעגריפע.

סיי די פערזאנען, וואס זענען ארויסגעטרא-טען אין פראצעס און וועלכע רעפרעזענטירען אלע געזעלשאפטליכע קלאסען און די פערשידענסטע פראפעסיעס. סיי דער אינהאלט פון זייערע ערקלע-רונגען און זייער אויפפיהרונג, האבען געשאפען א פילשטענדיג בילד פון היינטיגען פוילען, א בי-לאנס פון דער סאנאציע-רעגירונג. דאס, וואס דאס בילד איז ארויסגעקומען פינסטער און דער בילאנס א פאטאלער, — דאס איז שוין אהן ספק דער פערדינסט פון דער סאנאציע. דערפאר טאקע האט די סאנאציע-פרעסע סאבאטירט דעם פראצעס ווי-פיל זי האט נאר געקאנט, ווייל ער איז געווען פאר איהר לויט דער טרעפליכער דעפיניציע פון פראקוראר א קאשמאר.

אפילו דאס, וואס איז נישט געווען אין פראצעס און וואס האט געדארפט זיין, דהיינו, די ענטפלעקונג פון אמת וועגען בריסק און פרעסע-פרייהייט אין די בעריכטען, האט אויסגעצייכענט מיטגעהאלפען צו בעלייכטען דעם זאך מצב פון געריכטס וועזען, אויף אט דעם אומגעהויער וויכ-טיגען אפשניט פון עפנטליכען לעבען...

אבער דער פראצעס איז געווען נישט בלויז א שפיגעל. נאר אויך א שיל.

די פאקטען רעדען צום בעסטען און בילדען מיט זיך דעם בעלעהרענדסטען מאטעריאל. נאטיר-ליך פאר די, וועלכע ווילען פון דעם מאטעריאל גענינסען, וועלכע ווילען זיך לערנען אויפ'ן סמך פון די דאזיגע פאקטען. עס וועט נישט איינער ענדערען זיינע אנשויאונגען און אפשר אויך זייער האנדלונג; נישט איינער וועט רעווידירען זיינע איבערצייגונגען און גלויבענס, נישט אין איינעם וועט זיך עפעס איבערברעכען אדער וועט זיך עפעס צובוגטעווען, נישט אין איינעם דאנגען וועט קרעפטיגער ווערען דער גייסט און וועט גע-שטארקט ווערען דער ווילען. עס וועלען צווייגען ווערען פיל לעגענדעס און אילוזיעס.

זיבעצן טאג לעבעדיגערהייט אין קבר
איבערלעבענישען פון ארבייטער נאך א גרובען-קאטאסטראפע

מיר האבען געהאט געבראכט די ידיעה וועגען דער גרויסער גרובען-קאטאסטראפע אין בוימען, בעת וועלכער זיבען ארבייטער זענען בעגראבען געווארען לעבעדיגערהייט. ערשט נאך זיבען טאג איז געלונגען צוצוקומען צו עטליכע פון די פער-שאטענע ארבייטער און זיי אפצוראטעווען. איינער פון די ארבייטער, וועלכער האט פאר דער גאנצער צייט נישט פערלוירען די ענערגיע און דעם מוט און האט אזוי ארום אויפגעהאלטען דעם גייסט פון זיינע חברים, גיט איצט איבער גרויזאמע פרטים פון מצב, אין וועלכען די ארבייטער האבען זיך געפונען אינטער די ערד.

באלד ווי איך בין געקומען צו זיך נאך דער קאטאסטראפע, האב איך אפעלירט צו מיינע חברים, זיי זאלען זיין רוהיג. מיר האבען זיך גע-פונען אין א שרעקליכער לאגע. ארום אונז האבען זיך פון אלער זייטען געטראגען די געשרייען און די קרעכצען פון מענשען, וואס זענען לעבעדיגער-הייט בעגראבען געווארען. ביכלעכווייז איז פיר ארבייטער אין דער טיפער פינסטערניש געלונגען

זיך צו בעפרייען פון די שטיקער שטיין און ברע-טער, מיט וועלכער זיי זענען געווען פערשאטען און זיך צונויפקומען אינאיינעם. אונז האט אפגע-גליקט: מיר האבען געפונען צוויי זאפט לעמפלעך און ביי איינעם פון די חברים האט זיך געפונען א שאכטעל שוועבעלעך. מיר האבען אזוי ארום בעקומען די מעגליכקייט זיך ארומצוקוקען.

איך ווייס אליין נישט ווי אזוי מיר האבען געקאנט ציילען די טעג. מיר האבען נישט געהאט וואס צו טרינקען. מיינע פריינד זענען מיט יעדען טאג געווארען אלץ מעהר נערוועזעלע. איינער איז אריינגעפאלען אין אזא שרעקליכען מצב, אז מיר האבען מורא געהאט ער זאל אדער אליין נישט בעגעהן זעלבסטמארד, אדער ער וועט זיך ווארפען און דערמארדען עמיצען פון אונז

איך ווייס אליין נישט, וואספער אייסטינקט האט מיר אונטערגעזאגט די צייט. ווען מיר זענען שוין געהאט געלעגען אונטער די ערד [illegible] אויסרעכענונג פיר טאג, האב איך געזאגט צו מיי-נע חברים: אט זענען מיר שוין דא פיר טאג און אינגיכען וועט מען אונז מ:תם בעפרייען.

מיינע חברים האבען פערלאנגט וואסער, און איך האב זיך בעמיהט זיי צו טרייסטען אייגענע רעדנדיג זיי דעם געדאנק, אז זיי האבען געטרונ-קען. איך האב דאך געקאנט טון מיט א געוויסען ערפאלג, ווייל זיי זענען געווען כמעט פערוואוסט-לאזע. וואס ווייטער איז מיר אליין געווארען אלץ ערגער. ענדליך האב איך געזאגט: אויב מען וועט אונז נישט ראטעווען ביז זונטאג, דאן זענען מיר פערלוירען.

ווען איך האב ענדליך דערזעהן דעם ער-שטען שטראהל פון לאמטערן פון דער רעטונגס-מאנשאפט, דאס איז געווען אין זונטאג, זענען מיר אלע שיער נישט אראפ פון זינען. ווען אונזערע רעטער זענען געקומען צו אונז, האבען מיר זיך בטווארפען זיי אויף די העלזער און מיר האבען געפאדערט אז זיי זאגען אונז תכף ארויס אויף אויבען. איינער פון אונז האט אויסגעשריען: איך מוז פייערען מיין געבורטסטאג אינדערהיים היינט איז מיין געבורטס-טאג.

דאס אויפברעכען די נעראטעוועטע אונ-טער ערד איז געווען פערבונדען מיט גרויסע שוועריגקייטען. די אנטיילנעהמער פון די רעטונגס-ארבייטען דערציילען, אז אונטען איז דער שאכטע האבען זיי געהערט הילפס-רופען פון אנ'אנדער גרופע ארבייטער. אבער ראטעווען זיי, האט מען נישט געקאנט. סך הכל זענען געראטעוועט גע-ווארען זיבען ארבייטער. ווען זיי זענען געקומען אויף דער אויבערפלעך, האבען זיך אפגעשפילט דראמאטישע סצענעס ס'איז שווער צו בעשרייבען די פרייד פון די געראטעוועטע און פון זייערע אהענטע. אבער נאך שווערער זענען געווען די סצענעס, ווען מ'איז געוואויר געווארען, אז א חוץ די געראטעוועטע זענען אונטער דער ערד גע-בליבען אנדערע, וואס זיי אפצוראטעווען איז גע-ווען אומגעליך.

היינטיגע טערקישע יודען

א בעזוך אין א שוהל, וואו עס האט גערעדט שבתי צבי

(פון מיין רייזע אין טערקיי)

איך שטעה אין באלאט פאר דעם הויף, וואו ס׳געפינט זיך די שוהל, וואו שבתי צבי האט זיך אמאל בעוויזען, די געמיטער פון ספרדישע יודען געצונדען און דעם וועג פון דער גאולה דורך אויפ־געבליצטע האפנונגען געוויזען.

א קליינער עולם איז ביים טויער פון דער שוהל פערזאמעלט.

די שוהל איז ארומגעריגעלט מיט א שטיינער־נעם פלויט און ליגט אין דער טיף, ווי זי וואלט זיך מיט איהר אלטער קדושה פון דער דרויסענדיגער וואכענדיגער וועלט אפגעשיידט. איבער׳ן טויער איז אויסגעהאקט א העברעאישער שיר אויף א מירמעל־שטיינערן ברעטעל. לייענט זיך דער שיר:

זו כנסיה בשערים בהדרים,
הביטו פנימה, פאיים זוהר,
עזרה מפוארה, חשמלים מזהירי.
יחי עם ישראל בעזרים נהדר,
תהלה לגבאים ואומץ לרוחם,
ונראה הבית כלול בהדרים.

ווער דער פיטן איז געווען ווייסט מען נישט. זיין נאמען איז פערהוילען און פערגעסען, זיין משי־קאוועשיר לעבט אבער, קוקט אראנטער מיט שווארצע אותיות אויסגעהאקט אין פערגעלטען מירמעלשטיין. מיין בעגלייטער פערטייטשט מיר בלויז אז מיט „חשמלים מזהירים“ האט דער אומבעקאנטער דיכטער געמיינט די עלעקטרישע לעמפלעך, וואס בעלויכטען די שוהל. אויב אזוי, האט ער נאך געלעבט אין די צייטען פון עלעקטריציטעט און זיין דור דארף נישט זיין פול אפגערוקט פון אונזערן. וואס קומט אבער ארויס, אז מ׳האט אן איהם פער־געסען.

דער שמש עפענט די טויערען מיט א גרויסען שליסעל און מיר זענען אינעווייניג. א שעהנע שוהל און די בעמעלעכצער אויף איהרע ווענט זענען נאך פריש. העגנלאמפען מיט ליוסטערס הענגען פון געוועלבטען באלקען. דער עזרת נשים איז אוי־בען און איז פערהאנגען מיט זיידענע פאראהאנגען. פיר הונדערט יאהר איז אט די שוהל אלט, מ׳האט זי אבער שפעטער איבערגעבויט, פערשענערט און

דערפאר די פרישקייט פון די קאלירען אין די געמעלעכצער אויף די ווענט.

געבויט האבען די שוהל נישט די יודען פון באלאט, נאר פון אכידה, וואס ליגט צווישען די בערג פון דער ווייטער אלבאניע. אלבאניע האט נאך דער־מאלט צום טערק בעלאנגט און פאר די דארטיגע יו־דען איז די גרויסע יודישע קהלה אין קאנסטאנ־טינאפאל געווען ווי א צווייטע ירושלים. פון דאר־טען האט מען ספרים און ספרי־תורה׳ס בעצויגען און ווען מ׳האט געדארפט א „חכם“ איז מען געפא־רען קיין קאנסטאנטינאפאל אדער קיין סמירנא, סאלאניקי, רייך זענען געווען די יודען אין אלבאניע, געפיהרט גרויסע געשעפטען, און זיי פלעגען שיקען געלד פאר צדקה פאר די ארימעלייט אין די וויי־טע. גרויסע קהלות פון טערקיי, ווארים זיי אליין האבען נישט געהאט קיין ארימעלייט צווישען זיך.

זענען איינמאל געקומען רייכע יודען פון אכידה קיין קאנסטאנטינאפאל, בעזוכט באלאט, וואו די מעהרסטע יודען האבען געוואוינט און בעשלאסען אויפצובויען א שעהנע שוהל אויף זייער חשבון. זיי האבען דערנאך געשיקט געלט אויף אויסצוהאלטען די שוהל, געצאהלט פאר די ספרים, געקויפט ספרי־תורה׳ס מיט טייערע, גאלד־געשטיקטע מענטעלעך...

געווען איז עס אבער מיט א סך, א סך יאהרען צוריק, פון יענע גוטע, ברייטהארציגע יודען פון אכידה איז שוין לאנג קיין זכר נישט געבליבען. זייער געדעכעניש לעבט אבער אין אט דער שוהל, וואס שטעהט א פערבארגענע, אנ׳אפגעשיידטע אונ־טער דעם אלטען שטיינערנעם פארקאן. זייער גע־דעכעניש לעבט און בליקט ווי די ווייענדיגע ווער־בע־בוימלעך אין הויף, וואס טוליען זיך צום פארקאן.

און אט אין דער שוהל האט זיך אין די ווייט־ווייטע, גרוי־גרויע צייטען, בעוויזען דער פאלשער משיח שבתי צבי. אויף דעם מירמעלשטיינערנעם טרעפעל, וואס פיהרט צום ארון־קודש און איז אויס־געריבען אינמיטען פון די טריט פון הונדערטער דורות, איז געשטאנען דער פאלשער משיח און גע־רעדט צו די יודען פון באלאט. געווען איז עס א שבת איבדערפריה בשעת׳ן לייענען די תורה. קיגד און קייט זענען אין דער שוהל געווען פערזאמעלט. פון דער גאנצער סביבה איז מען געקומען. די גא־סען ארום זענען געווען פערפלייצט פון שבת־דיגע יודען, וואס האבען צו די טויערן זיך גע־שפארט. האט מען זיך איינגעהערט אין די ווערטער, וואס האבען זיך געטראגען ווי פייער־פייגעל איבער די קעפ פון עולם פון אט דעם מירמעלשטיינערנעם אויסגעטראטענעם טרעפעל, בעטראכט ווי א הי־מעלשע זעהעניש דעם אויסערלישען מאן, וואס איז דארטען געשטאנען איינגעהילט אין ווייסען, מיט׳ן טלית איבער׳ן קאפ פערדוקט און מיט ווערטער געוואָרפען, ווערטער, וואס האבען פליגעל געקרא־גען און לעבעדיגע. פלאמיגע די לופט דורכגעשני־

טען. און אויך די הערצער ביים עולם האבען פליגעל בעקראגען, געפלאטערט פון אינעווייניגסטער אויפ־געשטורעמטקייט, געצאפעלט זיך אין די ווענטלעך פון ארימען גוף, רייסענדיג זיך צו די ווייטע, ליכ־טיגע רוימען, וואס די ווערטער פון יעם געטליכען מאן האבען פאר די אויגען אויפגעפראלט. ווארים גערעדט האט ער פון דער גרויסער שעה, וואס האט שוין געשלאגען, פון דער גאולה, וואס איז שוין נאהענט, שטעהט שוין אויף דער שוועל. און ער אליין איז דער גאולה־ברענגער, דער גאט־געזאלב־טער משיח. ער איז געשיקט געווארען אויסלייזען פון גלות דאס פאלק ישראל.

געווען איז דאס די לעצטע דרשה, וואס שבתי צבי האט געהאלטען פאר די יודען אין טערקיי, ווארים באלד נאך דעם האט דער סולטאן איהם ארייגעווארפען אין תפיסה, און ער האט דערנאך אנגענומען דעם מאהמעדאנישען גלויבען. א סך יודען האבען איהם נאכגעפאלגט און גע׳שמד׳ט זיך אויף מאהמעדאנער. דיערע אייניקלעך לעבען נאך ביז היינטיגע טאג אין קאנסטאנטינאפאל, סמירנא, סאלאניקי, אויך אין באלאט. איך האב בעגעגענט עטליכע, זיי זענען שטאלץ אויף זייער יחוס. צווישען די אייניקלעך פון די שבתי־צבי׳ניקעס, וואס זענען צום מאהמעדאנישען גלויבען איבערגעגאנגען, גע־פינען זיך די אנגעזעהענסטע מענשען, גרויסע גע־שעפטסלייט, דאקטוירים, מיליטער־לייט, זיי האבען געגעבען די פעהיגסטע פיהרער פאר דער יונג־טער־קישער בעוועגונג. דער „גאזי“ מוסטאפא קעמאל פאשא האט אין זיך יודיש בלוט. זיין עלטער־עלטער זיידע האט פערנומען א הויכען ארט אין דער סעק־טע פון די שבתי־צבי׳ניקעס אין סאלאניקי און איז איבערגעגאנגען צום מאהמעדענטום. ער ווייסט עס און דערמיט דערקלערט זיך, אפשר זיין בעציהונג צו יודען...

מ. דאנציס.

ענטדעקט א באנדע נארקאטיק־פערקויפער אין ווארשא

וועלכע האבען געברענגט צו משוגעת צעהנדליגער מענשען

ערשט פערגאנגענע וואך האט מען אין ווארשא ענטדעקט א באנדע וואס פלעגט זיך פערנעהמען מיט פערקויפען פערשידענע נארקאטיקען, א סך פון די נארקאטיק־געברויכער וואס זענען געווו־רען צום אפגרונד, געפינען זיך שוין היינט אין משוגעים־הייזער. די זיטען־פאליציי האט אבער גע־פיהרט אנ׳אויספארשונג כדי צו ענטדעקען די פער־קויפער פון די נארקאטיקען, ווי אויך די צוזאמענ־קונפט־ערטער פון די „מענשען פון אפגרונד“.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט אז די נארקאטיקען־פערקויפער און די ליבהאבער פון נאר־קאטיקען פלעגען זיך זאמלען אין דער וואוינונג פון מאדעם לודוויקא וולאדארטשיק, בייע וועלט 23. דער זאל פון די מארפיניסטען האט זיך געפונען אי־בער׳ן בעקאנטען קאפע־הויז „איטאליא“. ס׳איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז איינער פון די שטענ־דיגע געסט פון דער מארפיניסטען־מלינה איז לודו־וויג ברייטקאפ (ראדזימינסקע 24), מען איז איהם נאכגעגאנגען און דערזאגען אז ער פערנעהמט זיך מיט פערקויפען די נארקאטיקען פאר די מענשען, פון אפגרונד. ס׳איז געמאכט געווארען ביי איהם אין וואוינונג א רעוויזיע וואס האט געגעבען סענסאציא־נעלע רעזולטאטען.

הינטער די טאפעטען פון זיין שלאף־צימער האט מען געפונען בעהאלטען אפיום. ער איז גע־ווארען ארעסטירט. ברייטקאפ איז א פארמאצעווט און א הויז־וויזיט. ווי מען גיט איבער, איז ער צום פערמעגען געקומען פון האנדעל מיט אפיום, מאר־פיום און אנדערע נארקאטיקען.

ס׳איז אויך געמאכט געווארען א רעוויזיע אין מאדאם ארלאווסקאס דירה. סמאלארסקע 9. זי איז א בעאמטין ביי ספיס׳ן. ביי ארלאווסקא אין דער וואוינונג האט מען בעת דער רעוויזיע געפונען זעהר א סך הערואין. אויך זי איז געווארען ארעס־טירט. ס׳איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די אר־לאווסקא איז געווען איינע פון די הויפט־פערקויפע־רינס פון נארקאטיק.

עס ווערען פארגעזעהען נאך א סך ארעסטען אין צוזאמענהאנג מיט די ענטדעקטע סאלאנען פון מארפיניסטען, קאקאיניסטען א.ד.ג.

לאדזשער יודישער קאמעראל=טעאטער
אל. ע 1-טער מאי 2. דיר.: דור צעלמייסטער און א. בעזמאן.

גאסטשפילן פון לאדזשער קאמעראל און קליינקונסט=טעאטער „ארט“
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

היינט, זונטאג – 2 פארשטעלונגען! אנהויב 7.45 און 9.45 אוונד
3=טע וואך! דאס גרויסע 24 טע רעקארד-פראגראם א. נ. 31=טע מאל!

מ׳לאכט פון דער וועלט

אין 2 טיילן 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אבעזשאנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאן, מאק־דזשוועל און פאלקס־מאטיוען. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס. רעזשי ש. דזשיגאן און י. שומאכער. בינע-איינספעקציע: מ. קאן.

עס בעטייליגען זיך (לויט א״ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צילי סטאל. מ. פעטערמאן, מ. פילאווער, מ. קאן, י. שומאכער, י. שיפער און א קינסטל. טאנץ־קווארטעט

די קאסע איז אפען פון 6 א זייגער אין אוונד.

שוין דעם שבת, דעם 23 טע. 12 פארמיטאג וועט דער בעריהמטער קריטיקער און ליטערא־טור־קענער נחמן מייזעל (רעד. פון „ליטעראַרישע בלעטער“) האלטען א פארטראג אויף דער טעמע
„האבען מיר עטליכע יודישע ליטעראטורען, אדער איין יודישע ליטעראטור“?

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6,
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט
בייטאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

ד. איזראעל.

קפּערלע

א סענסאציאנעל־ערעטי״ער ראמאן פון דער לאדזשער ווירקליכקייט

(72

— א מארד איז געשעהען, דער דירעקטאר גאנסקי איז ערמארדעט געווארען.

פון אלע זייטען האבען זיך אנגעהויבען צו־בויפצולויפען די בעאמטע, מ׳האט טעלעפאנירט נאך א דאקטאר און נאך פאליציי. צום גליק האט זיך ארויסגעוויזען, אז גאנסקי איז נישט ערמארדעט געווארען, נאר איז כלאראפארמירט געווארען, ער האט בעקומען א גרויסע דאזע פון דעם שלאף־געטראנק. וועלכער האט געקענט ווערען געפעהר־ליך פאר זיין לעבען. דעם דאקטאר איז געלונגען איהם אפצוראטעווען און נאך עטליכע שעה צייט האט גאנסקי געעפענט די אויגען און אייבציגווייז צוריקצוקומען צום בעוואוסטזיין. ער האט דער־צעהלט פאר די פאליציי־פארשטעהער וואס מיט איהם איז פארגעקומען. ער האט אבער גארנישט דערצעהלט וועגען דעם בריף און וועגען זיין גע־שפרעך מיט זיין שעף, ווייל ער האט נישט גע־וואלט אריינשלעפען אין דער גאנצער געשיכטע ראָ־זענטאל׳ן אהן דעם וויסען און הסכמה פון באנקיר.

אליב דעם, וואס דער געהיימנישפולער אנ־פאל איז פארגעקומען אין דערזעלבער באנק, וואו עס האט בעצאלט די ארעסטירטע פרילע האלפערן, וועלכע איז [illegible] געווארען אין גנבענען הונ־

דערט טויזענד זלאטעס, האט זיך ביי דער פאליציי געשאפען א השערה אז דאס האט מען טאקע געוואלט ערמארדען גאנסקין, ווייל ער האט עווענ־טועל געקענט זיין דער וויכטיגסטער עדות געגען דער ארעסטירטער און ער איז געווען דער, וועלכער האט דאס פריילין האלפערן געלאזען ארעסטירען.

די דאזיגע השערה האט בעוואויגען דער פא־ליציי צו פערשטארקען די אויפזיכט איבער דער אר־רעסטירטער פערעלע און לעאן דרייהארן.

גאנסקי האט געווארט ביז אויף צו מארגענס ווען ס׳איז געקומען ראזענטאל וועלכער איז גלייך פון דער בארן געקומען אין באנק.

— ווייזט מיר נאר דעם בריף, גאנסקי.

— ליידער, הער שעף, האב איך איהם נישט.

— וואס הייסט איהר האט איהם נישט? צי איז דאס אלץ א מיסטיפיקאציע, צי נארט מען מיך פון אלע זייטען?

— ניין, הער שעף, איך האב אזא בריף געהאט, ליידער האט מען מיר איהם צוגערויבט.

— איך האב דאך אייך געבעטען דורכ׳ן טעלע־פאן ספעציעל געהייסען היטען דעם דאזיגען בריף, וועלכער איז פאר מיר זעהר נויטיג.

גאנסקי האט דאן דערצעהלט ראזענטאל׳ן אלץ וואס ס׳איז פארגעקומען נאכדעם ווי ער האט מיט איהם גערעדט טעלעפאניש. ראזענטאל האט זיך גע־דרעהט אהין און צוריק איבער׳ן קאבינעט און כסדר איבערגעחזרט:

— וואס טוט זיך דא, וואס טוט זיך ארום מיר...

— הער ראזענטאל, האט גאנסקי ווייטער גע־זאגט. איך האב דער פאליציי גארנישט געזאגט וועגען דעם בריף, איך האב דאס נישט געוואלט טון אהן אייער הסכמה, ווייסענדיג אז איהר לעגט גרויס אכט אויף דעם דאזיגען בריף, איך האב נאר געזאגט, אז מען איז מיך בעפאלען און איך ווייס נישט פארוואס.

— איהר האט זעהר גוט געטון, הער גאנסקי, די פאליציי דארף דאס נישט וויסען, דאס וואלט פאר אונז געקאנט ברענגען א דאפעלטען שאדען, ערשטענס, וואלט מיין נאמען אריינגעצויגען גע־ווארען אין אנ׳אונגעהויערער אוואנטורע, וועלכע וואלט פערוואנדעלט געווארען אין א קאמפרא־מיטירענדען סקאנדאל און צווייטענס וואלט זיך דער דאזיגער סקאנדאל פאטאל אפגערופען אויף אונזערע געשעפטען, אונזער באנק וואלט דערפון אונגעהויער שטארק געליטען.

— אבער הער ראזענטאל, איך הויב ערשט איצט אן אלץ צו פערשטעהן, איך שטעל מיר פאר, אז דער בריף שטאמט נישט פון אייך, נאר איז גע־פעלשט, און דאס האט מיך שטארק איבערצייגט, אז דאס פריילין האלפערן איז אונשולדיג, איך בין אויך פריהער אין דעם זיכער געווען, אבער איצט איז ביי מיר אהן ספק.

— איהר זענט גערעכט הער גאנסקי, איך בין אין דעם איבערצייגט, אבער וואס קענען מיר פאר איהר איצט טון, ווי אזוי קענען מיר איהר ביי דער איצטיגער לאגע העלפען?

— דאס איז די פראגע, הער ראזענטאל. ס׳איז איצט שווער עפּיס צו טון, אבער ווי קענען מיר זיין אין ארדנונג מיט אונזער געוויסען ווען א מענש, ווי דאס פריילין האלפערן, ליידט אזוי שטארק.

— טא גיט אנ׳עצה, וואס זאלען מיר טון?

— די איינציגע עצה וואלט געווען ווען מ׳וואלט געקענט דאס פריילין בעפרייען אויף קויציע.

— אבער מיר קענען דאך דאס נישט טון. מיר, וועלכע האבען בעאויפטראגט די פאליציי, זי צו ארעסטירען קענען דאך איצט נישט קומען מיט א פארשלאג וועגען בעפרייען זי אויף קויציע.

— וואלט זיך אימיצער אנדערש געקענט ווענ־דען צו דער פאליציי און מיר וואלטען די קויציע געגעבען. די פראגע וואלט צייטווייליג געווען גע־לעזט. פערעלע וואלט דערווייל געווען פריי ביז דער ענין ווערט אויפגעקלערט ווערען וואס מוז דאך אין דער נאהענסטער צייט געשעהען.

— איך גיב אייך די פולמאכט צו טון אין דעם ענין וואס איהר ווערט געפונען פאר נויטיג, בלויז מיהט זיך דאס צו ערלעדיגען, איך האב א פער־דרייטען קאפ און וועל זיך ליידער מיט דעם דאָ־זיגען ענין נישט קענען פערנעהמען ווי פיינליך דאס זאל נישט זיין.

— גוט, הער ראזענטאל איך וועל זיך די בעמיהען צו דער זאך א געהם טון.

— זייט מצליח.

(פארטזעצונג קומט).

לונאַטשאַרסקי וועגען סאָוויעטיש-יודישע פראַגען

נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. — יודישע קולטורעלע אויטאָנאָמיע. — יודיש און העברעאיש. — ציוניזם און די ציוניסטישע פּאַרטיי. — יודישע קאָלאָניזאַציע

ד״ר א. אוביץ האָט אין ניו־יאָרקער „טאָג" אָפּגעדרוקט אַ שמועס מיט לונאַטשאַרסקין אין ווין.

מיר ברענגען דאָ, פון דעם שמועס פאָלגענדע שטעלען:

„אַזוי ווי אַן אידעלער קאָזיאָנער ראַבינער, וואָס האָט ווייניג אַרבייט אין זיין פּאַראַפיע, שפּילט שאָך און היט דאָס געזונט, אַזוי, אָדער כמעט אַזוי, זעהט אויס אַנאַטאָל וו. לונאַטשאַרסקי, סאָוויעטישער קולטור־קאָמוסאַר „פון אויסער'ן". די סאָוויעט רעגירונג שיקט איהם אַרום די לעצטע צייט איבער דער וועלט מאַכען דאָרט אַ גוטען איינדרוק אין נאָמען פון רוסלאַנד.

לונאַטשאַרסקי האָט איצט בערייזט אַ גאַנצע רייהע מיט אייראָפּעאישע לענדער, וואו ער בעמיהט זיך שאַפען אָדער בעניייען די גייסטיגע בעציהונגען צווישען רוסלאַנד און אייראָפּע, געווינען סימפּאַטיקער און מיטאַרבייטער פאַר דעם באָלשעוויסטישען אויפבוי ווערק.

ער דערצעהלט וועגען דעם געוואַלטיגען קאַמף געגען דעם אַלטען רוסישען אַנאַלפאַבעטיזם, וועגען דער צוציהונג פון אַ גאַנצער רייה האַלב־ווילדע פעלקער און שבטים צו קולטורעלער אַרבייט, וואָס האָט זיך אָנגעהויבען דערמיט, וואָס די מאָסקווער אַקאַדעמיע פון וויסענשאַפטען האָט קודם כל געמוזט שאַפען אָדער „אָרגאַניזירען" פאַר אַט די האַלב־ווילדע שבטים אַן ע־ך פון פופציג אַלף־בית'ן...

לונאַטשאַרסקי דערצעהלט ווייטער וועגען די נאַציאָנאַלע מינאָריטעטען, וואָס ענטוויקלען זייערע קולטורעלע אינסטיטוציעס אויפ'ן חשבון פון דער מלוכה — און אין אַ שמועס מיט איהם אין ווין האָט ער מיר געזאָגט:

„איך וויל אייך דערצעהלען" „אַז איך אָנהויב זענען מיר אַלע, די סאָוויעט־רעגירונג און איך פערזענליך, געווען אין ספק, צי דאַרף די יודישע קולטור־אויטאָנאָמיע שאַפען איהרע נאַציאָנאַלע אינסטיטוציעס אויף יודיש, צי אויף העברעאיש.

„די מיינונגען זענען געווען פערשידען און מאַנכע פון מיינע אַלטע יודישע פריינט האָבען באַטירליך געטרובט ווירקען אויף מיר לטובת דער אָנערקענונג פון דער העברעאישער שפּראַך. אין קרייזען פון דער רעגירונג האָט קיין שנאה צו העברעאיש קיינמאָל נישט געהערשט און זי איז נישט פערהאַן ביז צום היינטיגען טאָג.

„אָבער באַלד איז קלאָר געוואָרען, אַז די גרעסטע מעהרהייט פון דער אויטאָנאָמער יודישער בעפעלקערונג בעטראַכט יודיש פאַר דער איינציגער נאַציאָנאַלער שפּראַך פון דער יודישער מאַסע — און אין דעם מאָמענט איז פאַר דער רעגירונג שוין פערענטפערט געוואָרען דער גאַנצער פּראָבלעם. מיר מישען זיך פּרינציפּיעל נישט אַריין אין די אינערליכע קולטורעלע ענינים פון די נאַציאָנאַלע מינאָריטעטען. און ביי דעם דאָזיגען פּרינציפּ האָבען מיר זיך אויך געהאַלטען לגבי דער יודישער בעפעלקערונג...

„דאָס הייסט אָבער נישט — זאָגט לונאַטשאַרסקי ווייטער — אַז העברעאיש איז פערבאָטען אין רוסלאַנד. קיינער שטערט נישט קיינעם צו לערנען העברעאיש, און די „רדיפות אויף העברעאיש" זענען פונקט אַזאַ בלבול ווי די פערפאָלגונגען פון ציוניסטען אין רוסלאַנד.

„עס איז נישט אמת — זאָגט לונאַטשאַרסקי — אַז די רוסישע רעגירונג פערפאָלגט ציוניסטען צוליב זייער ציוניזם. איך אַליין זעה נישט קיין שום סתירה צווישען ציוניסטישער געזינונג און סאָוויעטישער מלוכה־בירגערשאַפט. אָבער די ציוניסטישע פּאַרטיי איז פערבאָטען אין רוסלאַנד, פונקט אַזוי ווי עס זענען פערבאָטען אַלע אַנדערע פּאָליטישע פּאַרטייען...

ווידער פערנעמט זיך אונזער שמועס אויף דעם יודישען שליאַך: „אַלטער" און „נייער" אַנטיסעמיטיזם, דעקלאַסירטע יודען, יודישע קאָלאָניזאַציע.

„אויף וויפיל עס בעווייזען זיך אַמאָל דאָ און דאָרט שפּורען פון אַ „נייעם", אַזוי צו זאָגען „סאָוויעטישען" „אַנטיסעמיטיזם" — ערקלערט לונאַטשאַרסקי — „וועט ער פון רעגירונג און געזעלשאַפט פונקט אַזוי ראַדיקאַל און אומרחמנות'דיג בעקעמפט ווערען ווי מיר האָבען ביז איצט ליקווידירט די ירושה פון אַלטען צאַריסטישען אַנטיסעמיטיזם. מיר וועלען זיך מיט קיין האַלבער אַרבייט נישט לאָזען בענוגענען, וויסענדיג זעהר גוט וואָס פאַר אַ געפאַהר עס דראָהט דער רעוואָלוציע גראָד מצד דעם „נייעם" אַנטיסעמיטיזם — ווען עס זאָל זיך ווירקליך איהם איינגעבען צו בעקומען השפּעה אויף אונזערע אַרבייטער־ און פּויערים־מאַסען.

„אָבער צום גליק איז די דאָזיגע געפאַהר איצט נישט מעהר פערהאַן. דער אַזוי גערופענער „נייער" אַנטיסעמיטיזם — זאָגט לונאַטשאַרסקי — „איז פערשלעפּט געוואָרען פון די דערפער אין די שטאָטישע פאַבריקען אַריין. די פּויערים אין די דערפער האָבען געזעהן תרעומות אויף דער רעגירונג, וואָס זי גיט אוועק די יודישע קאָלאָניסטען אַזאַ טייערע ערד, פון וועלכער די נישט געניטע שטאָטישע יודען מוזען, לויט דער אָנגענומענער מיינונג פון די פּויערים, פריהער אָדער שפּעטער מאַכען אַ תל...

„די דאָזיגע מיינונג איז געווען געגנוג פערשפּרייט אין פּויערישע קרייזען בעזונדערס אין דער ערשטער צייט, ווען די יודישע קאָלאָניעס האָבען נאָך געהאַלטען אין סטאַדיום פון אָנהויב, פון די אומזיכערע ערשטע טריט. די פּויערים זענען געווען אומצופרידען, פערביטערט, און די דאָזיגע פערביטערונג האָבען זייערע קינדער, די שטאָטישע אַרבייטער, פערשלעפּט אין די פאַבריקען.

„היינט הויבען זיך אָן די יודישע קאָלאָניעס אין אַ געוויסער מאָס ענטוויקלען אַלס לאַנדווירטשאַפטליכע מוסטער'ן וועלכע דערוועקען גרויס דרך ארץ ביי די אַרומיגע אַלטע געניטע פּויערים. מען וואונדערט זיך איבער די איבעראַשענדיגע אויפטוען פון די יודישע קאָלאָניסטען — און פון דער פריהעריגער שנאה איז איבערגעבליבען ביי די פּויערים נאָר די אומגעפעהרליכע קנאה און דער ווילען צו לערנען און איבערצונעמען פון די יודען די מאָדערנע לאַנדווירטשאַפטליכע אַרבייטס־מעטאָדען, וואָס זענען על פּי רוב איינגעפיהרט געוואָרען אין די יודישע קאָלאָניעס דורך די אַמעריקאַנער אינסטרוקטאָרען פון אַגראָ־דזשאָינט"...

שוואַכינקע פרויען פערשקלאַפען זייערע מענער

שוואַכקייט איז דער פרוי'ס שטאַרקסטער געוועהר

פון קלאַרא לעווין

אַ סך פרויען האָבען אַ טבע, בעזונדערס ווען זיי זענען יונג און צעבאַלעוועט, צו ווענדען זיך צום מאַן מיט אַזאַ לשון, און דאָס מאָלט אייך נישט איין מאָל אַ טאָג.

„מיר וואָלט געווען ערשט דעמאָלט גוט, ווען איך בין זיכער, אַז דו קענסט אָהן מיר נישט אויסקומען, אַז איך פעהל דיר, ווען דו זעהסט מיך אַ ווייל ע נישט. דעמאָלט וואָלט איך געוואוסט, אַז דו האָסט מיך טאַקע ליב".

און דער מאַן, געשעהט מעהרסטענס, קערט אָפּ בשעת מעשה דעם קאָפּ, אַז מען זאָל נישט זעהען זיין אומצופרידענע מינע, ווייל ער ווייסט, אַז אויב ער וויל נישט זיין קיין ליגנער, קאָן ער אַזאַ פערזיכערונג נישט געבען.

אַ טבע האָבען אויך אונזערע שוועסטער, אַז ווען זיי זאָגען אַזעלכע ווערטער, איז דאָס קול דערכגעווייקט מיט צער און טרעהרען. מען קאָן מיינען, אַז גאָט ווייס וואָס פאַר אַן אומגליק דאָ איז געשעהען, וואָס איהר מאַן בעדאַרף זי נישט נויטיג יעדע ווייל ע, וואָס ער האָט אַן אייגענע וועלט מיט אייגענע אינטערעסען, וועלכע ער קאָן נישט אַלעמאָל מיט איהר טיילען.

ווי בעקאַנט, לעבט איצט די הויז־אַנסטיטוציע איבער אַ גרויסען קריזיס. אַ טייל שולד אין דעם קריזיס האָבען זיכער יענע פרויען, אַזעלכע פערליבטע, איבערגעגעבענע און, דאַכט זיך, שוואַכינקע, וועלכע ווילען אָבער מיט זייער שוואַכקייט פערשקלאַפען דעם מאַן.

ס'איז נאָך גוט וואָס ער טיפּ טרעפט זיך פאַרט נישט אויף שריט און טריט. איך גוט וואָס אַ סך פרויען, וועלכע געהערען צו דער קאַטעגאָריע, וואַקסען מיט דער צייט אַריבער די אייגענע נאַרישקייט און ענגהאַרציגקייט. מ'ווערט עלטער, זעהט מען דאָס לעבען קלאָרער און קילער און מ'פערלאַנגט גאָרנישט אַזויפיל. די דאָזיגע שוואַכקייט, וועגען וועלכער מיר רעדען דאָ, איז דאָס רוב אַ מין יוגענט קראַנקהייט. פונקט ווי מאָזלען איז אַ קינדער־קראַנקהייט. באַטירליך, זענען פערהאַן אַזעלכע נאַרישע פרויען, וואָס בלייבען ביז'ן גרויען עלטער פערפעשטשעט און קאַפּריזנע, ווי צו צוואַנציג יאָהר.

דאָס זענען פרויען, וואָס לעבען נישט אין דער וועלט פון פאַקטען, נאָר פון געפיהלען. זיי האָבען פיינט אַרבייט און האָבען אַפילו פיינט שפּיל. סיידען אפשר דעם שפּיל פון טאַנץ, און דאָס אויך צוליב דעם, ווייל אין טאַנץ שפּאַרט מען זיך אָן אָן קאַוואַליער און מ'ווערט פון איהם געפיהרט. זייער גייסטיגע וועלט, גייסטיגע אינטערעסען — זיי האָבען נישט אַזוינס. די קאָנען נישט טראַכטען זעלבסטשטענדיג, נאָר ווי פּאָפּוגאַי'ען חזר'ען זיי איבער די געדאַנקען פון זייערע מענער, ווי דאָס וואָלטען געווען זייערע אייגענע געדאַנקען, צו וועלכע זיי האָבען זיך אַליין דערטראַכט. פרויען אָהן אַ רוקענביין — איז קיין וואונדער נישט, וואָס זיי מוזען זיך אויף אימיצען אָנשפּאַרען. און אַזוי געווענליך געהט עס דאָס גאַנצע לעבען פון קינדווייז אָן. קלייניקייט האָט אַזאַ מיידעלע שטענדיג אַ פריינדין, וועלכע איז שטאַרקער פאַר איהר און שטעלט זיך פאַר איהר איין, ווען מען דאַרף. אין די שפּעטערע יאָהרען האָט זי יונגעלייט, פון וועלכע זי קלויבט זיך אויס אַ בעשטימטען אויף אַ גאַנץ פּראַקטישען אופן.

איצט, אַז זי האָט שוין דעם פיינעם מאַן מיט דער פיינער איינקונפט, איז איהר קאַריערע געמאַכט אַלץ וואָס פערבליבט איהר איצט צו טאָן אין לעבען, ליב האָבען און געליבט צו זיין.

איך קען אַזאַ פּאָר־פּאָלק:

ער פלעגט דערשטיקט ווערען פון איהר איבערגעבענקייט, ער האָט זיך נישט געקענט קיין קעהר טאָן, אַז ער זאָל נישט דערפיהלען אויף זיך איהרע געטריייע אויגען. ער וואָלט איהר געגעבען אַ מיליאָן, אַבי זי זאָל איהם אַביסעל ווייניגער ליב האָבען, אָדער זאָל איהם ווינציגסטענס נישט אַזוי אָפט זאָגען וועגען דעם.

„אַ, ווען דו ווייסט, ווי איך האָב דיך ליב, איך וואָלט נישט געקענט לעבען אָהן דיר", זאָגט מען און פערשיט איהם דערוויל מיט אַלערליי בקשות:

זאָל ער זיך מיט איהר דורכגעהען צוגאַסט צו איהרע בעקאַנטע, וועלכע הויבען איהם נישט אָן צו אינטערעסירען, זאָל ער געהן מיט איהר אויסקלויבען אַ היטעלע, זאָל ער אָראָפּטראָגען איהרע שיך פערריכטען צום שוסטער, און נאָך, און נאָך.

און ווען ער פלעגט איהר ענטפערען גאַנץ ווייך, אַז זי זאָל אַליין טון די אַלע זאַכען, פלעגט זי אויף איהם אַ קוק טון ווי אַ קליין קינד, וועלכע מען האָט אומזיסט־אומגעשט וועה געטון, און די ליפּעלעך ציטערען, און די אויגען זענען שוין אָנגעפיהלט מיט טרעהרען.

„קענסט מיר אָפּזאָגען אין אַזעלכע קלייניגקייטען, ווען דו ווייסט ווי ליב איך האָב דיך. איז עס דען נישט אַ גליק פאַר דיר צו זיין אַזוי געליבט?"

און זי האָט נישט פערשטאַנען ווי עגאָאיסטיש איהר ליבע איז, ווי זי מאַטערט אויס איהר מאַן מיט די אומענדליכע פאָדערונגען און שלינגט איין זיין גאַנצע פרייע צייט. דער מענש איז געוואָרען כמורנע, אָפּגעלאָזען, פערטעמפּט.

און אַזוי האָט זיך עס געצויגען ביז דער מאַן איז ערנסט קראַנק געוואָרען. מען האָט גערופען אַ דאָקטאָר, דער דאָקטאָר איז געווען אַן אַלטער בעקאַנטער, וועלכער האָט גוט געקענט די אַנגעלעגענהייטען פון דער קליינער פאַמיליע. ער האָט פערשטאַנען, אַז פריהער פאַר אַלץ דאַרף מען היילען מאַקס'עס נערווען און געראַטען איהם אויף אַ געוויסע צייט אוועקצופאָהרען.

באַטירליך האָט מערי גלייך אַרויסגעוויזען זיך פאַר גרייט צו פאָהרען מיט איהר מאַקס'ען כאָטש עק וועלט.

האָט דער דאָקטאָר אָפען געזאָגט, אַז מאַקס מוז זיין אַליין. אויב מען וויל, אַז ער זאָל געזונט ווערען.

„אָבער ווי וועט ער זיין אָהן מיר?" איך האָב דאָך איהם אַזוי ליב", האָט זי מיט טרעהרען אין קול געזאָגט.

„אויב איהר האָט איהם טאַקע אַזוי ליב, לאָזט איהם אויף אַ קורצער צייט צורוה", האָט דער דאָקטאָר געהאַט דעם מוט צו ענטפערען.

מאַקס איז אוועקגעפאָהרען אויף אַ חודש אין די בערג.

ד״ר יוסטע איז מערי פערבליבען אין שטאָט. אויפ'ן פערטען איז זי שוין געווען ביי איהר מאַן אין האָטעל־צימער.

„איך קען אָהן דיר נישט לעבען", האָט זי געזאָגט. „איך מוז זיין מיט דיר".

„אָבער שוין־זשע זעהסטו נישט, אַז איך וועל דיך אָנהויבען האַסען, אויב דיין גרויסע ליבע קלעקט נישט אַפילו אויף אַזויפיל, אַז דו זאָלסט מיך לאָזען געזונט ווערען!"

אָבער מערי האָט זיך געמאַכט נישט וויסענדיג. זי איז געווען די איבערגעגעבענקייט אַליין, זי האָט איהם אַרומגעלייגט מיט ביכער, מיט קישעלעך, אָבער זיין בליק איז געוואָרען אַלץ קעלטער און פינסטערער.

דאָס איז געווען מיט יאָהרען צוריק. און די געשיכטע האָט געגען אַלע ערוואַרטונגען אַ גליקליכע ענדע. מערי האָט זיך מיט דער צייט געענדערט. צי די יאָהרען האָבען עס געמאַכט, צי געוויסע געשעהענישען. נאָר מערי האָט אַביסעל נאָכגעלאָזט פון איהר ליבע און מאַקס האָט פרייער אָפּגעאָטעמט. ער האָט זי אַפשר ליב געקראָגען אויס דאַנקבאַרקייט דערפאַר, וואָס זי האָט איהם ווייניגער ליב.

און עס קען זיין, אַז מערי האָט איצט גאָר נישט ווייניגער ליב איהר מאַן, נאָר זי איז געוואָרען קלוגער און פערשטעהט, אַז ליב האָבען הייסט נישט נאָר פאָדערען, נאָר אויך געבען און אַז פריהער פאַר אַלץ, מיינט עס, זיך רעכענען מיט'ן געליבטען מענשען.

מאַשין־לעבער
ווערן אָנגענומען אויסצוניייען ביי
ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

איך מיר א לעבען

(דערצעהלונג)

פון פּרץ הירשביין.

3.

זאָל עס אַזוי נישט טרעפען, ווי עס טרעפט. צו יעדען קומט אַמאָל דאָס נישט פערלאַנגטע און ווערט גאָר נאָהענט, ביז צו בעמען עס און דריקען נאָהענט'ס צום אייגענעם האַרצען.

אַזוי איז עס מיט טעד גרינבערג אויסגעקומען דעמאָלט, ווען ער האָט מיט קלאָרקייט געהאַט, אַז ער בענקט גאָר צו טאַטע־מאַמע, וואָס וואָלטען איהם איצט צוגעצוגעקומען. ער וואָלט זיי זיך אין שטוב אַריינגעגומען. זאָל די מאַמע פאַר איהם קאָכען, ראַמען; זאָל דער טאַטע קוקען איהם אין פנים און גאָפען פון זוהנ'ס דערפאָלג אין דער גאָלדענער מדינה... דיין האַרץ האָט קלאָר געבענקט צו אַ מענשען, וואָס זאָל איהם... צו אַ מענשען, וואָס זאָל איהם גאָר אַ סך קאָנען צונויף קומען.

ער האָט נאָך דעמאָלט נישט גאָר קלאָר געטראַכט פון אַ מענשען, וואָס איז יונג און שעהן און צערטליך, און וואָס איז אַ פרוי. ער האָט דעמאָלט מורא געהאַט צו טראַכטען פון דעם, ווייל דעמאָלט אין זיין־אַליין־זיין, זענען איהם דווקא טאַטע־מאַמע אויפ'ן רעיון געקומען. ער האָט גאָר דעמאָלט נאָך איבערגעלעבט אויף דאָס ביי די קינדער־יאָהרען, וואָס האָבען אַזוי פיינט געהאַט טאַטע־מאַמע'ס אָרימקייט.

אין יענער צייט איז איהם אויסגעקומען אָנצוקלאָגען אין געריכט אַ יענקי־סאָכטער, מיס טיל־ווויא מאַקאַרטי, וועמעס קאַץ עס האָט ביי אַ שכנה אויפגעגעסען דריי זינגענדיגע קאַנאַריקלעך. ווען ער האָט בעשולדיגט דער מיס מאַקאַרטי'ס צוליב דער קאַץ — האָט ער אין איהר געזעהען די קאַץ. ער האָט געזעהען, ווי מיס מאַקאַרטי ווערט בלייך און ווייס און ווידער בלייך.

ער האָט מיט פּאַטאָס זיך אַליין בעשולדיגט אין טויט פון די דריי זינגענדיגע קאַנאַריקלעך:

— וואָס קומט פאַר אַ פערברעכען, צו טויטען און אויפעסען דריי קאַנאַריקלעך אין מיטען פון זייער געזאַנג? — האָט ער געטייט מיט אַ פינגער צו דער מיס מאַקאַרטי — איך בעשולדיג נישט די קאַץ, איך בעשולדיג דעם מענשען, וואָס דורך אַ קאַץ בעגעהט ער פערברעכענס!...

ער האָט דעם פּראָצעס לייכט געוואונען. מיס מאַקאַרטי האָט זיך נישט געקעקשנ'ט. ווייל די איז אַרויסגעקומען פון אַ היים און פון טאַטע־מאַמע וואָס האָבען זי קינדהייט נישט געלאָזט טראַכטען. מען האָט זי נישט אַריבערגעבראַכט איבער'ן ים אין לאַנד אַריין. זי איז שוין געווען אַן אייניקעל פון די ערשטע אַריבערגעקומענע, און פון קינדהייט אָן האָט זי ליב געהאַט קעץ, איהר איז געבליבען אַ שעהנע ירושה און אַ סך קעץ.

4.

נאָכ'ן פּראָצעס איז טעד גרינבערג צוגעגאַנגען צו מיס מאַרקאַטי און זיך פערענטפערט:

— איך האָב פאַר קיין פאַל נישט געמיינט דיך אָנצורהרען, ווען רעדענדיג פון דיינע קעץ האָב איך מיט אַ פינגער געטייט צו דיר. איך האָב געזעהען, ווי דו ביזט בלאַס געוואָרען... געפין איך פאַר נויטיג דיך צו בערוהיגען, אפשר בעטען, ענטשולדיגען...

דעמאָלט האָט ער בעמערקט ווי זי רויטעלט זיך ווי גאָר יונג מיידעלע רויטעלט זי זיך. כאָטש גאָר יונג איז זי נישט געווען. גאָלדיג־בלאָנדע האָר האָט זי געהאַט, געקרייזעלט אויף אַ געקינצעלטען אופן. וואַסער־דיג־בלויע אויגען האָט זי געהאַט.

אַז ער האָט גענומען איהר האַנט, בעטען איהר ענטשולדיגונג, זאָגענדיג דערביי, אַז אויב עס וועט איהם אַמאָל אויסקומען אויפצוטרעטען אין געריכט פאַר איהרטוועגען, וועט ער יענעם צד אויך אַזוי נישט שאַנעווען — האָט זי האַרציג געלאַכט. האָט פערוואָרפען דעם קאָפּ אויף אַ הינטער און געלאַכט. זי האָט איהם איינגעלאַדען צו זיך אַהיים. ווייל זי וויל איהם בעקענען מיט איהרע קעץ, וואָס ער האָט היינט אַזוי שטאַרק בעליידיגט אין געריכט.

האָט ער מסכים געווען. געלאָזט, זי זאָל איהם פיהרען צו זיך אַהיים, זי האָט אַ גאַנצען וועג געהאַלטען דיין האַנט. איהר האַנט איז געווען וואַרים און ווייך און איהם איז געווען אַ שאַר אַפּצולאָזען איהר האַנט.

— דו ביזט אַ וואונדערליכער רעדנער, — האָט זי זיך געריטעלט — ביי מיין עהרען וואָרט, האָסט מיך שטאַרק צענומען, ווען דו האָסט גערעדט. איך האָב אויף זיך אַליין אָנגעווענדעט דיינע שטראָף־רייד. איך בין צופרידען מיט דער שטראָף, איך וועל איהם בעצאָהלען פאַר די פייגעלעך. איך ווייס, דאָס איז געווען נישט גוט פון מיין זייט.

— האָסטו טאַקע אַ געוואוינהייט צו קעץ? — האָט ער זי געפרעגט, ווען מען איז שוין געווען נאָהענט צו איהר היים.

— אַ, קעץ! זיי וואַקסען מיט מיר אינאייבעם. נישט לאַנג געשטאָרבען די קאַץ, וואָס האָט מיך געקענט, ווען איך בין געווען אַ בייבעלע. אַ קליינס איז דאָס געווען, אַן אייגנעשרומפענס, אוועקגעשטאָרבען... די איצטיגע קעץ מיינע — אהראי האָב איך קיינמאָל קיין קאַץ נישט פערביטען אויף אַ מענשען. האָסט דאָך געזעהען, איך האָב מיך גאָר נישט געוועדל'ט אין געריכט. איך האָב אַפילו נישט גענומען קיין פערטיידיגער פאַר זיך אַליין. איך וואָלט מיט איהר אויסגעקומען אָהן געריכט, איז זי אַ שלעכטער מענש. האָט זי מיר דווקא געוואָלט אָנטון ביזיונות... אָט איז די שטוב. אַ ירושה. האָט אַכצעהנ'ט־ר־ות. איין דירה פערנעהם איך אַליין... ה' וואונדערליך דו האָסט היינט גערעדט! כאַ־כאַ־כאַ. איך וועל דערצעהלען די קעץ, אַז דו האָסט זיי היינט אין געריכט בעשולדיגט...

(סוף מאָרגען).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

קארעליצקי איז פערמשפט געווארען

אויף 5 יאהר שווערע טיורמע

דער צווייטער טאג פון קארעליצקי'ס פראָצעס האט ארויסגערופען א נישט קיין קלענערע פעראינטערעסירונג, ווי דער ערשטער. דער זאל האט נישט געקענט ארייננעהמען אזויפיל פובליקום וויפיל ס'האט געשטראָמט אין געריכט.

האלב עלף פארמיטאג איז דער אנגעקלאגטער אריינגעפיהרט געוואָרען אין זאל. ער איז שוין נישט אזוי רוהיג און זיכער ווי אין ערשטען טאג פון פראָצעס.

דער ערשטער עדות איז דער בעאמטער פון אויספארשונגס-אמט קוויאטקאווסקי, וועלכער האט געפיהרט די ערשטע אויספארשונג. דער עדות איז

זיכער אין דער שולד פון דעם אנגעקלאגטען

דער עדות זאגט, אז ער האט זיך דערוואוסט אין דער לעהרערשאפט, אז וועגען קארעליצקין האט געהערשט די ערגסטע מיינונג. צווישען דער יוגענד איז ער אנגענומען אלס „טויו" פאר וועלכען מ'האט געמוזט אויסקויפען אויס מורא פאר זיין נקמה. קארעליצקי איז נאטירט אין אויספארשונגס-אמט פאר א פרוב צו פערגוואלדיגען א מיידעל. קוויאטקאווסקי ערקלערט אויך, אז דער עדות בעדנארשיק, וועלכער האט בעת דער אויספארשונג ערקלערט, אז אין פאניאטאווסקי פארק איז ער געשטאָכען געווארען מיט א מעסער דורך קארעליצקין און אויפ'ן געריכט האט ער געזאגט, אז דאס איז נישט דער וואס זיצט אויף דער בעשולדיגונגס-באנק — איז איבערגערעדט געווארען צו ענדערען זיינע ערקלערונגען דורך א צווייטען עדות זאיאנץ, קוויאטקאווסקי זאגט, אז ער האט דאס אליין געהערט.

דער צווייטער עדות יוסעלאווסקי, דער הויזבעזיצער פון גראבאווא 23, ביי וועמען ס'האט געוואוינט דער דערשאָסענער מילער. ער דערצעהלט אז

מילער איז געווען א נאוואנטורניק

אלע האבען פאר איהם מורא געהאט און עטליכע לאקאטארען האבען זיך אפילו ארויסגעצויגען צוליב די שיקאנעס פון מילערן. דער אלטער מילער, וועלכער איז געזעסען צווישען פובליקום איז צוגעגאנגען צו די ריכטער און געוואלט עפיס דערוויף ענטפערען, דאס געריכט האט איהם אבער נישט ערלויבט.

דער עדות שרה וויינבערג גיט א גוטע מיינונג וועגען קארעליצקין און שטעלט פעסט, אז ער איז שטענדיג געווען העפליך און דזשענטעלמעניש.

דער פראָקוראָר בעט נאכאמאל אויסצוהערען בעדנארעקן און קאנפראנטירען איהם מיט קוויאטקאווסקי'ן דאס געריכט בעריקזיכטיגט די דאזיגע פאָדערונג.

בעדנארעק ערלעהרט אונטער א שבועה, אז ער איז נישט איבערגערעדט געווארען דורך קיינעם צו ענדערען זיינע ערקלערונגען, ער האט בלויז נלאט אזוי געשמועסט מיט די עדות. קוויאטקאווסקי האלט זיך אבער ביי ס'זייניגע. דאס געריכט רופט אויך ארויס זאיאנצ'ן און ער לייקענט אויך, אז ער זאל האבען צוגערעדט בעדנארעקן ענדערען די ערקלערונגען. נאכ'ן אויסהערען עטליכע עדות, שליסט דער פארזיצענדער די געריכטס-פערהאנדלונגען און גיט דאס ווארט דעם

פראָקוראָר.

וועלכער זאגט, די געריכטס-פערהאנדלונגען האבען איינגאנצען געשטראכען קארעליצקי'ס ערקלערונגען, אז ער האט פערטיידיגט זיין אייגען לעבען ביים דערשיסען מילערן. דער פראָקוראָר שטעלט פאר דעם געריכט, אז די גאנצע געשעהעניש איז פארגעקומען אויף פאלגענדען אופן: זאיאנץ האט געוואלט ארויסטרייבען מילערן פון שפיל-לאקאל און ווייל ער איז געפאטשט געווארען דורך מילערן, האט ער זיך פערקלאגט פאר קארעליצקין. אין אויטאמאטישען באר איז דאן פארגעקומען א

הריגה-ראט

קארעליצקי איז אוועק אין 7-טען קאמיסאריאט און האט געפיהרט א כאראקטעריסטישען געשפרעך מיט א פאליציאנט. אויף צומארגענס האט מען פערבעטען מילער'ן אין שפיל-לאקאל. מילער האט מורא געהאט אבער ער איז געגאנגען, דארט איז ער צושלאגען געווארען דורכ'ן שאפער גארסטקא. קארעליצקי האט אינטערוועגירט. מילער איז ארויסגעגאנגען, אבער ער איז באלד צוריקגעקומען, כדי זיך אדורכצושמועסען מיט קארעליצקי'ן, ווייל ער האט זיך דערוואוסט, אז טאקע קארעליצקי האט אונטערגעשיקט אויף איהם דעם שאפער גארסטקא. דער פראָקוראָר קומט ווייטער צום בעשלוס, אז מילער האט נישט געהאט קיין מעסער ביי זיך און לויט דעם ווי קארעליצקי האט געשאָסען אין א סימן, אז ער איז נישט בעפאלען געווארען, ס'קען דעריבער נישט זיין קיין רייד וועגען פערטיידיגען זיך:

דער פראָקוראָר זאגט ווייטער, אז

קארעליצקי איז א גנב

וועלכער האט גע'גנב'עט א ראָווער, דאס געשפענסט פון די ליעטניקעס אויף זומער-וואוינונגען, א שאנטאזשיסט, שיסט ווען ס'גלוסט זיך איהם, קיין אנדערע מילדערנדע אומשטענדען ווי דער, וואס קארעליצקי איז יונג געפינט נישט דער פראָקוראָר.

— דאס איז געווען — זאגט דער פראָקוראָר — א געפלאנטער מאָרד, איך בעט צו געבען א שטראָף פון 10 יאהר טורמע.

דאן הויבען אן צו רעדען די פערטיידיגער,

אדוואקאט שטראָוד

פיהרט אויס, אז ס'איז נישט פערהאן קיין שום ספק אז קארעליצקי האט, שיסענדיג מילער'ן פערטיידיגט זיין אייגען לעבען, די אלע ספקות קומען פון דער פסיכאָז, וועלכער איז ארויסגערופען געווארען צוליב דער פאטאלער מיינונג וועגען קארעליצקי'ן, דער אדוואקאט בעט צו בעפרייען דעם אנגעקלאגטען.

דאן רעדט

אדוואקאט רילסקער

ער פיהרט אויס, אז קארעליצקי האט דאך נישט דערשאָסען מילער'ן אהן שום מאָטיוען. ער ווייזט אויף סתירות אין די ערקלערונגען פון די פאליציי-בעאמטע און קומט צום בעשלוס, אז מילער האט געהאט א מעסער אין האנד און איז געקומען דערהרגענען קארעליצקי'ן, צוליב דעם פאָדערט ער צו בעפרייען דעם בעשולדיגטען.

אדוואקאט פארעללע

זאגט, אז דער אורטייל קען נישט ארויסגעטראָגען ווערען אויפ'ן סמך פון קארעליצקי'ס פערגאנגענהייט. דער בעשולדיגטער איז ביים פראָצעס פעראנטווארטליך גאָר פאר'ן שיסען. דער אדוואקאט ציטירט אורטיילען פון העכסטען געריכט אין וועלכען ס'ווערט געגויי אנגעוויזען וואס עס הייסט זעלבסט-פערטיידיגונג. מ'זאגט, אז קארעליצקי איז געווען א גראנדאווניק, וועלכער האט געהאט זיין אייגענע באנדע, אבער א גראנדאווניק מוז דאך אויך האבען די מעגליכקייט צו פערטיידיגען זיין גראנדאוונע לעבען. דער אדוואקאט פאָדערט צו בעפרייען קארעליצקי'ן.

דער בעשולדיגטער זאגט אין זיין לעצטען ווארט: איך האב פערטיידיגט מיין אייגען לעבען און בעט מיך צו בעפרייען.

דאס געריכט געהט ארויס אויף א בעראטונג און נאך א שעה ווערט ארויסגעטראגן דער אורטייל. לויט וועלכען

קארעליצקי ווערט פערמשפט אויף 5 יאהר שווערע טיורמע,

אריינרעכענענדיג איהם דעם פרעווענץ-ארעסט. סיי דער פראָקוראָר און סיי דער פערטיידיגער גיבען אן אפעלאציעס.

אין די מאָטיוען פון אורטייל ווערט אנגעגעבען, אז דעם קריטישען טאג האט קארעליצקי'ן נישט געדראָהט קיין שום נעפאהר, מילער האט אויך נישט געהאט ביי זיך קיין מעסער. ער האט בעקומען א מיטעלע שטראף ווייל ס'איז מעגליך, אז קארעליצקי האט געהאנדעלט אין א מאמענט פון אויפרעגונג. קארעליצקי בלייבט אין טיורמע.

פון האנדעלס-געריכט

2 בייזוויליגע באנקראָטען. — פירמע „יוזעף שטילער" בעט א „נארזור"

נעכטען האט דאס געריכט פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש דער פירמע משה יצחק אייבושיץ, וועבעריי פון זייד-אויסארבייטונגען (קארלא 5).

ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז פאר'ן אפשטעלען די צאהלונגען האט אייבושיץ ארויסגערוימט די סחורה פון לאגער, און וואס דאס געריכט זעהט אין א בייזוויליגען באנקראט- צוליב דעם האט דאס געריכט בעשלאסען אייבושיצען איינצוזעצען אין תפיסה.

* * *

אנ'אופאדלאשטש איז אויך נעכטען פערעפענטליכט געווארען בעריל וויינבלום, קאלאניאלגעשעפט (בזשעזשינער 2). ווי די קרעדיטארען גיבען אן, האט וויינבלום ביז איצט געפיהרט א ריין געשעפט און לעצטענס האט ער דאס געשעפט בעדייטענד פערגרעסערט און סוף פערגאנגענעם יאהר, האט ער איינגעקויפט אין אויסלאנד זעהר א סך סחורה אויף וועקסלען און אויף אפענע רעכנונג.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס דעם 29-טען נאָוועמבער 1931 האט ער שוין געלאזט וועקסלען צום פראטעסט, האט ער שפעטער דעם 3. 7 און 14 דעצעמבער 1931 איינגעקויפט גרעסערע טראנספּאָרטען ציטרין אויף וועקסלען און אויף אפענע רעכנונג. די וועקסלען זענען אלע פראטעסטירט געווארען. די סחורה האט ער ארויסגענומען פון געוועלב, די קרעדיטארען זעהען אין דעם איין א בייזוויליגען באנקראט און פערלאנגען וויינבלומען איינצוזעצען אין תפיסה.

דאס געריכט האט וויינבלומען פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש. דער טערמין פון צייטווייליגען פערעפענטליכען דעם אופאדלאשטש, איז בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 29-טען נאָוועמבער 1931. וויינבלום איז איינגעזעצט געוואָרען אין דער טורמע אויף דער מילשא.

* * *

נעכטען האט די פירמע „יוזעף שטילער' (פיעטריקאָווער 69) זיך געווענדעט צום געריכט מיט א ביטע וועגען א „נארזור".

פון בילאנס איז צו זעהען, אז די פירמע פערמאגט אין איהר בילאנס פליסיגע אקטיוועו 136 558,17 זל. סחורה — 111,341 זל. 4 פלעצער — 20,000 זל. דער קאפיטאל שטעלט זיך ארויס א סומע פון 57,636 זל.

עטליכע מיליאן זלאטעס פערלוסטען

האט די „ווידזעווער מאנופאקטור" געהאט איז משך פון די לעצטע וואכען

בעריכט פון דער „ווידז. מאנופ." צום האנדעלס געריכט

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט, האט דער געריכט-קאמיסאר פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור", איבערגעגעבען א בעריכט פון 4-טען ביז'ן 30-טען נאָוועמבער 1931.

פון דעם בעריכט איז צו זעהען אז די געריכטס-אויפזעהער האבען אדורכגעפיהרט א גענויע לוסטראציע אין דער פאבריק. סחורה און גארן לאגערס און אין די איבעריגע אונטערנעהמונגען, ווי „קאנסום", „עקאנאמיא", און אין דער גיסעריי, ס'איז אויך קאנטראלירט געווארען דער אויסצוג פון די חובות. דאס פיהרען אלע אפטיילונגען פון דער פירמע איז אנפערטרויט געווארען די ה"ה אסקאר קאָן און מענסט גילבערט. פיהרען דעם איינקויף איז אנפערטרויט געוואָרען דעם ד"ר וואַקס און הענריק פאטערסאן. בוכפיהרונג און בוכהאלטעריע — גראָסנער און ליישנער- אלע ארט אקטען, אפמאכען, וועקסלען, טשעקען זשירעס און קארעספאנדענץ וועט אונטערגעשריבען ווערען פון די געריכט-אויפזעהער. אונטער'ן סטעמפעל „נאדזור ווידזעווער מאנופאקטור, אקצ. געז. אין לאדז," וועלען אונטערשרייבען צווי ד"ר וואקס און פאטערסאן, אדער גראסער און ליישנער.

אין דעם בעריכט איז אויך אנגעגעבען די קאנטראלירטע בילאנסען, ווי ס'איז צו זעהען האט די פירמע די לעצטע צייט געליטען פערלוסטען צוליב דעם, וואס די גרעסערע אפנעהמער האבען אפגעשטעלט די צאהלונגען. די פערלוסטען דערגרייכען עטליכע מיליאן זל. און צוליב דעם וואס די לאגע ווערט וואס אמאל אלץ מעהר קריטישער, ריכטען זיך די געריכט-אויפזעהער אויף ווייטערדיגע פערלוסטען.

דאס געריכט האט דעם בעריכט פון 4-טען ביז'ן 30-טען נאָוועמבער גענומען צו קענטניש.

* * *

דער געפאלענער פירמע „ס. יודקעוויטש און פאיעצקי" האט דאס געריכט געגעבען א 2-וואכענדיגען צוגאב-טערמין.

זונטאג 17 ט שבט תרצ"ב	יאנואר זון-אויפגאנג 7.39 זון-אונטערגאנג 3.52

עס ווערט פראקלאמירט א טראמוואי-שטרייק

(2) נעכטען איז אויף פיעטריקאָווער 53 פארגעקומען א פערזאמלונג פון דער פערוואלטונג פון די טראמוואי-ארבייטער מיט פארשטעהער פון דער הויפט-פערוואלטונג אין ווארשא, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו פראקלאמירען א שטרייק.

* * *

(2) כידוע, מאטיווירען די טראמוואי-ארבייטער זייער שטרייק-אקציע דערמיט, וואס די טראמוואי-דירעקציע האט בעשלאסען אפצושאפען איבערשעה'ן, און דעריבער וועלען די שכירות, ממילא, שטארק פערקלענערט ווערען.

די דירעקציע טענה'ט אבער, אז די ארבייטער וועלען נישט ליידען קיין סך, ווארום טראמוואי-קאנדוקטארען פערדינען נארמאל געהאלט—די, וואס ארבייטען ווייניגער ווי 8 יאהר: 255 זלאטעס א חודש, און די וואס מעהר ווי 8 יאהר: 300 זלאטיס; טראמוואי-פיהרער פערדינען — די, וואס ארבייטען ווייניגער פון 8 יאהר: 320 זל. און די, וואס מעהר, ווי 8 יאהר: — 350 זל. א חודש.

זיצונגען פון דער פינאנץ- און בודזשעט-קאמיסיע ביים שטאט-ראט

(2) דעם 19 און 21 יאנואר וועלען פארקומען זיצונגען פון דער פינאנץ- און בודזשעט-קאמיסיע ביים שטאט-ראט (פאמארסקא 16).

אויפ'ן סדר-היום: המשך פון די בעראטונגען איבער די פינאנץ-פלענער פון דער לאדזשער זעלבסט-פערוואלטונג אויפ'ן אדמיניסטראציע-יאהר 1932/33

לאדז בריוועלט זיך

(2) אין משך פון חודש דעצעמבער זענען פון לאדז אוועקגעשיקט געוואָרען 2 014.750 בריף. דאס מאכט אויס אנ'ערך צו דריי בריף אויף יעדען לאדזער.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון ז. ז. פ.

(2) היינט, 10 פריה קומט פאר אין קינא „אשויאטאווי" א פערזאמלונג פון אלע מיטגלידער, וואס זענען ארגאניזירט אינ'ם קארטעל ז. ז. פ.

אויף דער דאזיגער פערזאמלונג וועט ספעציעל ארומגערעדט ווערען דער ווירטשאפטליכער קריזיס אין לאנד.

געפונען א דערשטיקט קינד

(2) אויפ'ן וועג קיין זגערזש האבען פויער געפונען אין וועלדעל א דערשטיקט קליין קינד — א מיידעלע. פאליציי זוכט די פערברעכערישע מוטער.

אפטייקען

די היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטריקאָווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער (וואולטשאנסקא 37), ט. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

טראמוואי-רעקלאמען

ווי ווערט געוואויר האט די דירעקציע פון די לאדזער טראמוואיען אנפערטרויט די רעקלאמען אין איהרע וואגאנען דער פרעסע-אגענטור ס. פוקס פיעטרקאווער 50. די אגענטור פון פוקס איז די איינציגע אין אונזער שטאט רעקלאמע-פלאצובקע, וואס פיהרט אן מיט די רעקלאמען לויט'ן אויסלענדישען שטגייער, האלט אן דעם שטענדיגען מיט דער רעקלאמען-וועלט און וועט זיך בעמיהען צו דערהויבען דעם עסטעטישען אויסזעהן פון די רעקלאמען אין די טראמוואיען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8-11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9-1 פארם.
אפגעזונדערטע ווארטע-זאל פאר פרויען.

גרעסטע רעפרעזענטאנץ פאר די יוד. האנדווערקער אין לאדז
איז דער אויבערראט פאר יודישע האנדווערקער
גרויסע קאנפערענץ פון אלע יודישע צעכען

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז אין לאָקאַל פון „אָרט" פאָרגעקומען אַ גרויסע קאָנפערענץ פון פאָרשטעהער פון אַלע יודישע צעכען, גערופען דורכ'ן אויבער־ראַט פאַר יודישע האַנדווערקער אין לאָדז.

ס'זענען אַנוועזענד געווען פאָרשטייער פון אַלע צעכען, וואָס געהערען צו די צענטראַלעס פון פּאָלודניאָווע 4, זשעלאָנאַ 10 און וואָלטשאַנסקאַ 19.

די פערזאַמלונג ווערט געעפענט דורכ'ן פאַרזיצער פון אויבערראַט — וויצע־פרעזידענט קאַזשימיערסקי. אין

בעריכט פון דער טעטיגקייט פון אויבערראַט

זאָגט ער צווישען אַנדערען: דער אויבער־ראַט איז צוגעטרעטען צו רעאַליזירען זיינע אויפגאַבען. עס זענען געווען שוועריגקייטען מיט'ן לעגאַליזירען די אינסטיטוציע. ס'איז בכלל מעגליך, אַז די צוואַנגס־צעכען זאָלען אָפּגעשאַפט ווערען, אָבער יעדער האַנדווערקער וועט דאַן מוזען געהערען צו זיין פאַראיין, דער אויבער־ראַט אַליין האָט אַזוי צו זאָגען „קאָנקורענטען" אין זיין טעטיגקייט אין די בעזונדערע צענטראַלעס און די אַרבייט קרייצט זיך אַזוי־אַרום און קען נישט זיין ערפאָלגרייך. די היינטיגע קאָנפערענץ — זאָגט קאַזשימיערסקי, דאַרף די פראַגע ענטשליסען, צי איז דער אויבערראַט די רעפּרעזענטאַנץ פון אַלע יודישע האַנדווערקער אין לאָדז און ער אַליין איז נאָר בערופען דורכצופירען די אַקציעס, וואָס זענען נוגע אַלע יודישע האַנדווערקער, צי דאָס דאַרפען טון די צענטראַלעס און דאַן וועט דער אויבערראַט ווערען איבעריג. דער אויבער־ראַט מוז בעקומען פאַר זיין אויטאָריטעט די הסכמה פון אַלע צעכען. כדי די טעטיגקייט וואָס ברייטער צו פיהרען ליגט אין אינטערעס פון אַלע יודישע האַנדווערקער אין לאָדז צו שטעהן אין אַנ'ענגען קאָנטאַקט מיט דער וואַרשעווער האַנדווערקער־צענטראַלע אין אויבער־ראַט גופא איז נישט פערהאַן קיין איינהייטליכע מיינונג וועגען דער וואַרשעווער צענטראַלע און די קאָנפערענץ פון די צעכען דאַרף דאָס בעשליסען.

די האַנדווערקער־קאַמער, וועלכע האָט אַ לאַנגע צייט נאָר פּראָוויזאָריש געאַרבייט, הויבט איצט אָן אַ נאָרמאַלע טעטיגקייט. איינע פון די נאָהענסטע אויפגאַבען פון דער נייער פערוואַלטונג אין דער קאַמער איז אַדורכצופיהרען

לוסטראַציעס אין אַלע היגע האַנד־ווערקער־וואַרשטאַטען

ס'וועט קאָנטראָלירט ווערען צי די וואַרשטאַטען ווערען געפיהרט לעגאַל, צי זיי ווערען געפיהרט דורך צעך־מייסטערס, צי די לערן־יונגלעך ווערען געשיקט אין די פאַך־שולען, צי ס'זענען געשלאָסען געוואָרען אָפּמאַכען מיט די לערן־יונגלעך. דאָס זענען זעהר וויכטיגע זאַכען פאַר די האַנדווערקער. הגם די לוסטראַציעס קענען ברענגען נוצען דער מלאכה, קענען זיי אָבער דורך אונזערע שונאים אויסגענוצט ווערען צו בע'עוולה'ן די יודישע בעלי־מלאכות. ס'זענען פערהאַן אַלטע האַנדווערקער וועלכע האָבען נאָך ביז איצט פערנאַכלעסיגט מיט'ן אַדורכפיהרען די פאָרמאַליטעטען, מ'דאַרף דעריבער זיין זעהר פאָרזיכטיג. די קאָנפערענץ דאַרף דעריבער נעהמען אַ שטעלונג צו דעם אויף וואָס פאַר אַנ'אופן די לוסטראַציעס דאַרפען אַדורכגעפיהרט ווערען. די לוסטראַציע־קאָמיסיעס וועלען זיין געמישטע פון יודען און קריסטען, די יודישע צעכען וועלען דאַרפען צושטעלען קאַנדידאַטען אין דער לוסטראַציע־קאָמיסיע.

אַ זעהר וויכטיגע פראַגע איז אויך די וואָס סוחרים פערנעהמען זיך מיט מלאכה און

רייסען ארוים דאס ביסעל ברויט פון די האַנדווערקער.

די לוסטראַציעס וועלען דאָס בולט אַרויסווייזען.

נאָכ'ן בעריכט ענטוויקעלט זיך אַ זעהר לאַנגע און ליידענשאַפטליכע דיסקוסיע וועגען די וויכטיגע פראַגען, וואָס זענען בערירט געוואָרען דורכ'ן רעפערענט.

ה' כאַלמסקי ווייזט אָן, אַז די פראַגע פון די לוסטראַציעס איז שוין בעטראַכט געוואָרען אין בעזונדערע צעכען און אויך אין צענטראַלע פּאָלודניאָווע 4. און ערשט איצט אין אויבערראַט. ס'זעהט דעריבער אַזוי אויס, ווי בעזונדערע האַנדווערקער־אינסטאַנצען וואָלטען ווירקליך געפיהרט צווישען זיך קאָנקורענץ. די דאָזיגע פראַגע מוז ענטשלאָסען ווערען אין אויבערראַט. וואָס שייך דער וואַרשעווער צענטראַלע דאַרף מען וואַרטען ביז וואַרשאַ אַליין וועט זיך פעראייניגען.

ה' מאַרטקאָוויטש זאָגט, אַז ס'איז נישט פערהאַן קיין שום ספק, אַז

ס'מוז קומען צו א פעראייניגונג צווישען די יודישע האַנדווערקער.

דער קאָנטאַקט מיט דער וואָיעוואָדזשטווע מוז אויך ענגער ווערען, די קליינע שטעטלעך ליידען נאָך מעהר, ווייל זיי ווייסען אַליין נישט וואָס זיי האָבען צו טון. דער איינציגער אויסוועג איז דער אַנשלוס אין וואַרשאַ, וועלכע זאָל עפענען אַנ'עקספּאָזיטור פאַר דער לאָדזער וואָיעוואָדזשטווע.

ה' גלאַסען האַלט, אַז די פּאָליטישע אַנשויאונגען פון די האַנדווערקער, דאַרפען נישט זיין קיין שטערונג ביים ערלעדיגען אַלגעמיינע האַנדווערקער־ענינים, דיזעלבע האַנדווערקער־טעטיגקייט טאָר נישט אָנגעפיהרט ווערען פּאַראַלעל דורכ'ן אויבער־ראַט און דורך די צענטראַלעס ווייל דאָס ברענגט נאָר אַריין אַ כאַאָס.

ה' פראַגער זאָגט: די פּאָליטישע אַנשויאונגען ביי די האַנדווערקער קאָנען נאָר קומען צום אויסדרוק ביי וואַהלען, איצט האַנדעלט זיך נאָר וועגען האַנדווערקער פראַגען און די צענטראַלעס דאַרפען

בעזייטיגען די פּאָליטיק.

ה' שמעדראַ זאָגט: אַז אויב די פערשידענע צענטראַלעס וועלען ווייטער פיהרען פּאָליטיק, איז גלייכער די אַרבייט אָפּצושטעלען, די לאַגע פון די האַנדווערקער איז אומדערטרעגליך, מ'דאַרף ראַטעווען: דאָס איז די איינציגע לאָזונג אין דער אַרבייט.

ה' כאַלמסקי זאָגט, אַז ס'דאַרף איינמאָל פאַר אַלע מאָל פעסטגעשטעלט ווערען, צי די אַרבייט פיהרט פּאָלודניאָווע 4, צי זשעלאָנאַ 10, צי דער אויבערראַט.

ה' ליבערמאַן זאָגט, אַז דער אויבערראַט האָט שוין געהאַט בעשלאָסען צו רופען אַ קאָנפערענץ פון האַנדווערקער אין דער גאַנצער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע, אין דער לעצטער מינוט האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ער האָט נישט קיין רעכט דערצו. קיינער קען נישט זיין געגען דעם, אַז עס זאָל זיין אַ קאָנטאַקט צווישען אויבערראַט און דער וואַרשעווער האַנדווערקער־צענטראַלע, מ'טאָר אָבער נישט ווערען קיין פיליע פון וואַרשאַ. דער אויבערראַט דאַרף און מוז עקזיסטירען מ'דאַרף פאַר איהם אָבער שאַפען אַזעלכע מעגליכקייטען אַז ער זאָל קענען אַרבייטען אָהן וואַרשאַ.

ה' מאָשענבערג זאָגט, אַז אין לאָדז זענען אין איצטיגען מאָמענט פערהאַן 2 ראַטען: אויף פּאָלודניאָווע 4, און זשעלאָנאַ 10. פון זיי דאַרף געשאַפען ווערען איין ראַט. וואָס שייך וואַרשאַ דאַרף מען זיך איבערצייגען דורך אַ דעלעגאַציע

צו וואַרשאַ אַליין איז פעראייניגט.

ה' גלאַטמאַן זאָגט, אַז דער ראַט אויף פּאָלודניאָווע 4 פיהרט פאָרמעל דיזעלבע אַרבייט וואָס דער אויבערראַט, אין אויבערראַט גופא האָבען דאָך די אָנהענגער פון פּאָלודניאָווע 4 אַ מעהרהייט, קען זיך דאָך פיהרען די אַרבייט אויפ'ן באָדען פון אויבערראַט. די צענטראַלעס איז ביי דער איצטיגער לאַגע אוממעגליך צו פעראייניגען, ווייל דאָרט דעצידירט פּאַרטייאישע פּאָליטיק, די רעפּרעזענטאַנץ פאַר אַלגעמיינע האַנדווערקער־ענינים דאַרף דעריבער זיין דער אויבערראַט.

ד"ר אייגער („אָרט") זאָגט: פון דער דיסקוסיע איז שוין אַלץ קלאָר געוואָרען. זאָל די פּאָליטישע אַרבייט אָנגעפיהרט ווערען דורך די צענטראַלעס אָבער האַנדווערקער־אַרבייט זאָל אָנפיהרען דער אויבער־ראַט. דער „אָרט" גיט זיין לאָקאַל און די גאַנצע

מ'מחילה אויף האַנדווערקער־אַרבייט, אָבער נישט אויף פּאָליטישע אַרבייט.

דער אויבערראַט האָט שוין בעוויזען צו צווינגען אַ טייל פּוילישע ראַטמענער פון דער האַנדווערקער־קאַמער זאָלען אָנערקענען נאָך אַ יוד אין דער פערוואַלטונג. דאָס איז געשעהען צוליב דעם, ווייל זיי האָבען געזעהען אַ פעראייניגטען פראָנט פון די יודישע האַנדווערקער.

ה' אָדערבערג זאָגט אַז מען דאַרף נישט צושטערען דעם אויבערראַט, ווייל דאָס איז אַנ'אָרגאַניזאַציע וואָס איז געשאַפען געוואָרען דורך אַלע יודישע צעכען.

ס'ווערען אַריינגעטראָגען אַ גאַנצע רייהע

רעזאָלוציעס

פון וועלכע ס'זענען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע: די איינציגע רעפּרעזענטאַנץ פון די יודישע האַנדווערקער אין לאָדז און אין דער וואָיעוואָדזטווע איז דער אויבערראַט, וועלכער וועט זיך געפונען אויף פּאָלודניאָווע 4. געגען דער דאָזיגער רעזאָלוציע האָבען געשטימט די פאָרשטעהער פון די פעראיינען פון וואָלטשאַנסקאַ 19.

נאָך דער דאָזיגער רעזאָלוציע ערקלערט דער פאָרזיצער, אַז דער אויבערראַט וועט אין פערשידענע ענינים אונטערהאַנדלען מיט די צעכען און נישט מיט די צענטראַלעס. אויפ'ן פאָרשלאַג פון ה' באַרטמאַן ווערט בעשלאָסען צו שטימען אין דער האַנדווערקער־קאַמער פאַר אַדורכפיהרען די לוסטראַציעס אין די וואַרשטאַטען, געגען דעם פאָרשלאַג זענען געווען די פאָרשטעהער פון וואָלטשאַנסקאַ 19.

דאַן ווערט נאָך ערלעדיגט די פראַגע וועגען די דעלעגירונגען צו די עקזאַמינאַציע־קאָמיסיעס. די צעכען דאַרפען צושטעלען זייערע קאַנדידאַטען דעם וויצע־פּרעזידענט קאַזשימיערסקי אָדער דעם פערוואַלטונגס־מיטגליד ה' סעגדאָווסקי. 2 אַ זייגער ביינאַכט ווערט די וויכטיגע האַנדווערקער־קאָנפערענץ געשלאָסען.

TEATR POPULARNY
ul. Ogrodowa, tel. 178-00
היינט, זונטאָג — אונאָרופליך צום לעצטען מאָל!
געזאַנגונגס־פאַרשטעלונגען 8 און 10 אין אָוונט
„באַל ביי זולאַ"
מיט ואסט־אויפטריטען פון
ZULA POGORZELSKA
KONRAD TOM
Jerzy Boroński
Marjan Wawrzkowicz
מיט'ן אָנטייל פון גאַנצען אַנסאַמבל און באַלעט.
בילעטען ביי פּליוואַצקי, 6. שערפּין 2, טעל. 156 36.

לאָדזער אלגעמיינע ציוניסטען
צו דער 10-ער לאנדעס - קאנפערענץ

דער לאָדזער ציוניסטישער קאָמיטעט האָט אויף זיין לעצטער זיצונג ברייט אַרומגערעדט די פראַגען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעפאָרשטעהענדער ציוניסטישער לאַנדעס־קאָנפערענץ. ס'זענען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע בעשלוסען:

1) די אַלגעמיינע ציוניסטען אין לאָדז האַלטען פאַר זייער ציוניסטישער פליכט צו בעטייליגען זיך אין דער ציוניסטישער לאַנדעס־קאָנפערענץ און אַנטיילנעמען אַקטיוו אין איהר אַרבייט אָננעמענדיג אַ זאַכליכע שטעלונג צו אַלע פראַגען, וואָס וועלען בעהאַנדעלט ווערען.

2) לאָדזער דעלעגאַטען פון די אַלגעמיינע ציוניסטען צו דער קאָנפערענץ וועלען שטרעבען צו פעראייניגען זיך מיט די דעלעגאַטען אויף דער פּראָווינץ כדי צו דערפירן צו אַ קאָנסאָלידאַציע פון די אַלגעמיין־ציוניסטישע כחות אין פּוילען דורכ'ן זיפּשאַפען פון די פערשידענע פראַקציעס „(עת לבנות", „על המשמר") וועלכע האָבען שוין איצט נישט קיין שום עקזיסטענץ־בערעכטיגונג מעהר.

3) די דעלעגאַטען פון די אַלגעמיינע ציוניסטען אין לאָדז דריקען אויס זייער גרייטקייט מיטצואַרבייטען אין צענטראַל־קאָמיטעט און אין די אַנדערע ציוניסטישע אינסטאַנצען אין פּוילען.

אַרויספאָדערונגען פון ארץ־ישראל

עס זענען אָנגעקומען ערלויבנישען אויף צו פאָהרען קיין א"י ישראל פאַר: ברוקער חיה און הלל לאַנדוי.

די דערמאָנטע דאַרפען זיך ווענדען אין א"י־אמט (פּרזשעדמייסקאַ 29) אין די ביוראָ־שעה'ן פון 10 ביז 1 פאַרמ.) כדי צו ערלעדיגען די רייזע פאָרמאַליטעטען.

ווייטערדיגע אויספאָרשונג וועגען די מיסברויכען
אין דער קאנאליזאציע־אָפּטיילונג
די פראַגע וועגען בעשטראָפען די שולדיגע

די מיסברויכען אין דער קאַנאַליזאַציע־אָפּטיילונג האָבען לעצטענס דערפיהרט צו שטורמישע זיצונגען אין מאַגיסטראַט, ווי בעקאַנט האָט דער קאַנאַליזאַציע־ביוראָ־קאָמיטעט בעשלאָסען צו מאַכען דעם אינזש. סקזשיוואַן און סטולקאָווסקין אַ שריפטליכען פאַרוואורף וואָס דאָס האָט נאָך געדאַרפט בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן מאַגיסטראַט.

אויף דער לעצטער זיצונג פון מאַגיסטראַט זענען אויפסניי מיטגעטיילט געוואָרען וועגען נייע מיסברויכען וואָס זענען בעגאַנגען געוואָרען אין דער קאַנאַליזאַציע־אָפּטיילונג.

ד"ר גראַבאָווסקי האָט אין זיין בעריכט געבראַכט נאָך איניגע פרטים וועגען וואָס ער האָט נישט מודיע געווען אויף דער זיצונג פון קאָמיטעט. ער האָט פעסטגעשטעלט אַז צווישען די נישט־רעכטליכע אויסגאַבען, וואָס די דערמאָנטע אינזשיניערען האָבען געמאַכט געפינט זיך אויך אַ סומע פון 1.700 זלאָטעס וואָס זענען אַנשטאָט אויף קאַנאַליזאַציע אויסגעגעבען געוואָרען אויף אַ טעניס־איינריכטונג פאַר די אָנגעשטעלטע און די בעאַמטע.

אין יאָהר 1930 האָט דער לייטער פון דער ביוראָ ה' רימלער, אויפמערקזאַם געמאַכט דעם אינזש. סקזשיוואַן אויף דער פינאַנציעלער אומאָרדנונג, וואָס עס פיהרט אינזש. סטולקאָווסקי, נאָר סקזשיוואַן האָט דערויף נישט געלעגט קיין אַכט.

וויצע־פּרעזידענט ד"ר וויעלינסקי האָט אָנגעוויזען אַז דער מאַגיסטראַט דאַרף וועגען איטליכען פערברעכען מודיע זיין אין דער פּראָקוראַטור, דער מאַגיסטראַט מוז דייטליך זיך אַרויסזאָגען צי עס זענען דאָ געבראַכט געוואָרען שאַדען דער שטאָט.

אַדוו. שטראַמייער פיהרט אויך אויס, אַז דער מאַגיסטראַט דאַרף וועגען דעם מעלדען דער פּראָקוראַטור.

פּרעזידענט זשעמיענצקי האַלט, אַז מען דאַרף סטולקאָווסקין בעזייטיגען פון זיין אַמט. וואָס שייך דאָס אויסגעבויטע הויז אויף וויעזשבאָוואַ 52, ערקלערט דער פּרעזידענט, אַז ער איז אַריינגעפיהרט געוואָרען אין אַ טעות, אַז מען האָט איהם אָפּגענאַרט, דאָס האָבען געמאַכט סטולקאָווסקי רימלער,

דער פּרעזידענט איז אין דער מיינונג אַז מען דאַרף דעם ענין נאָכאַמאָל איבערגעבען דער קאָנטראָל־קאָמיסיע.

נאָך לענגערע וויכוחים האָט דער מאַגיסטראַט בעשלאָסען אָפּצולייגען דעם בעשלוס וועגען בעשטראָפען די שולדיגע אויף אַ צווייטער זיצונג ביז די קאָנטראָל־קאָמיסיע וועט אַדורכפיהרען אַ ווייטערדיגע אויספאָרשונג.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג־אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָוואַ 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די רוקען און גלידער
אייגענע פּראָטעזאָווניע פון וויסענשאַפטליכע אָרטאָפּעדישע
אַפּאַראַטען ווי: וואָקלאָדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע
הענט און פיס, קאָרסעטען א. ז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

זאַל פילהאַרמאָניע
קאָנצערט־דירעקציע: אַלפרעד שטרויך.
דאָנערשטאָג, דעם 21-טען יאַנואַר 1932, 8.30 אַ זייגער אָוונט
קאָנצערט פון
Marcelli NEUMILLER
12-יעהריגער פידעל־ווירטואָז.
ביים קלאַוויר: **Dyr. TEODOR RYDER**
אין פּראָגראַם: **Händel:** Sonata 4-ta D-dur; **Vitali:** Chaccona; **Mozart-Kreisler:** Rondo; **Vienx temps:** Koncert krzypkowy Nr. 4: a. Andante, b. Adagio, religioto c. Finale marziale; **Sarasate:** Romanza Andaluza; **Wieniawski:** Scherzo – Tarantella.
בילעטען פון 1 זל. ביז 6 זל. צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע, ווי אויך אין דער בוכהאַנדלונג פון ק. נוימילער, פּיעטריקאָווער 61, טעל. 143-18.
323

לאַמפּען

אין אַ גרויסען אויסוואַהל
מאָדערנסטע סטיל־אַרטען
צו רעדוצירטע פּרייזען

עמפּפעהלט די בעקאַנטע
לאַמפּען־פאַבריק
SZ. P. SZMALEWICZ
Południowa 8, telefon 164-39
פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אָנגעגעבענע צייכנונגען.

פֿון 12 ביז 4 — נישטאָ קיין טראַמוואַיען

שוין פֿון הײַנט אָן קורסירען שוין נישט די טראַמוואַיען בײַנאַכט

(2) לויט ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען ווערען הײַנט אָפּגעשאַפֿט די נאַכט-טראַמוואַיען.

לכתחילה האָט די טראַמוויי-דירעקציע גערעכענט פֿריהער צו מאַכען אַ הפסקה אין דער טראַמוואַי-באַוועגונג פֿון 1 ביז 3 בײַנאַכט. אין דעם לעצטען מאָמענט אָבער זענען אין דעם פּראָיעקט פֿאָרגעקומען געוויסע ענדערונגען, לויט וועלכע די הפסקה וועט דויערן פֿון 12 בײַנאַכט ביז 4 אינדערפֿריה.

דער נײַער פֿאָהר-פּלאַן איז פֿאָלגענדער:

עק סטאַציע	לעצטער טראַמוואַי: צײַט פֿון אָנקומען		ווי"ג ער גייט	ערשטער טראַמוואַי: צײַט פֿון אָנקומען		פֿון וואַנען ער קומט
בזשעזשינער	23.24	נר. 1	רעמיזע דאָמבראָווסקי גאַס	6.08	נר. 6	רעמיזע טראַמוואַיאָווא-גאַס
באַלוטער מאַרק	0.44	„ A	„	4.02	„ 11	דאָמבראָווסקאַ
סרעבזשינסקאַ	0.46	„ B	„	4.24	„ B	„
פּאָמאָרסקאַ	23.13	„ 4	„	6.28	„ 4	טראַמוואַיאָווא
טראַמוואַיאָווא	22.07	„ 7	„	6.15	„ 7	דאָמבראָווסקאַ
האַלערס פּלאַץ	22.39	„ 17	„	6.53	„ 17	„
זדראָוויע	23.16	„ 15	טראַמוואַיאָווא	6.05	„ 15	טראַמוואַיאָווא
פֿאַבריק וואָקזאַל	23.44	8	קאַלישער וואָקזאַל	4.15	„ 5	„
קאַלישער „	1.10	„ 5	טראַמוואַיאָווא	4.42	5	פֿאַבריק וואָקזאַל
זגאַיעניקאָווא	22.32	15	זדראָוויע	6.35	„ 15	טראַמוואַיאָווא
ווידזעוו	33.23	„ 10	טראַמוואַיאָווא	5.27	„ 10	„
קאָנסטיטוציינאַ	0.56	„ B	דאָמבראָווסקאַ	4.14	„ B	דאָמבראָווסקאַ
כויני	23.42	11	באַלוטער פּלאַץ	3.40	„ A	„
ראַימאָנט פּלאַץ	0.19	A	„	6.38	„ 11	„

די צאַל-אַפּערע אין לאָדז

מאָרגען הויבט זיך אָן דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס

(2) מאָרגען הויבט זיך אָן אין לאָדזער קרייז-געריכט דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פֿון 6 בעאַמטע פֿון דער לאָדזער צאָל-אַגענץ (צ.אַ. פֿון דעם קאַסירער פֿון דער אַגענץ — זיגמונט יאַקאָווסקי, און זײַן געהילף טאַדעאוש ביעלינסקי) וועלכע ווערען באַשולדיגט אין דעם, אַז די זענען אויף זייערע אַמטען בעגאַנגען אַ רייהע מיסברויכען. איינשרייבענדיג אויף די קוויטונגס-דופּליקאַטען קלענערע סומען, ווי די האָבען קאַסירט אין דער ווירקליכקייט. אַיינגעפאַלען זענען זיי דורך דעם, וואָס בײַ לינסקיס אַ „קאָבאַנקע“ האָט פֿערמסר'ט דעם גאַנצען ענין, ווייל איהר געליבטער האָט זי פֿאַרלאָזען...

דער דאָזיגער פּראָצעס האָט נאָך אַ מיטשלעפּעניש — אַ צווייטען פּראָצעס פֿון 22 דעקלאַראַנטען און מאַרשטיירער פֿון עקספּעדיציע-הייזער, וועלכע האָבען געוואוסט וועגען די מיסברויכען און אויסגענוצט לטובת זיך.

אין דעם צווייטען פּראָצעס וועלען פֿערהערט ווערען אַנ'ערך זעכציג עדות און ער וועט דעריבער געדויערען גאַנצע 4—5 טעג.

דער קריזיס אין דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע

און זײַנע שווערע פֿאָלגען אין שערער-פֿאַך

לויט פּראָוויזאָרישע אויסרעכנונגען זענען אין פֿאַך בעשעפֿטיגט ביז 2000 שערער-אַרבייטער דערפֿון 15 פּראָצ. פּוילישע, 30 פּראָצ. דייטשע און 55 פּראָצ. יודישע. אָבער קוים 30 פּראָצענט זענען אָרגאַניזירט אין די פּראָפֿעסיאָנעלע פֿעראיינען. אין אַזוי ווי אין אַנדערע אינדוסטריע-צווייגען, האָט אויך דאָס שערער-פֿאַך שטאַרק געליטען פֿון אַלגעמיינעם קריזיס. אויב אַרבייטער פֿון אַנדערע פֿאַכען האָבען נאָך די אויסזיכטען צו עמיגרירען אין גרעסערע גרופּען, איז אָבער נישט דער פֿאַל בײַ די שערער. אויב אין די יאָהרען 27 — 1924 האָבען שערער אַרבייטער עמיגרירט קיין רומעניען, סערביען, בולגאַריען א.ז.וו. איז עס געווען אַ נישט-בעדייטענדע גרופּע, פֿון אַנ'עמיגראַציע אין ברייטען פֿערנעהם איז קיין רייד און אויב אין פֿאַך איז הײַנט צו טאָג נישטאָ קיין גרויסע אַרבייטס-לאָזע אַרמעע, איז עס נאָר אַ דאַנק דעם, וואָס דורך דער ראַציאָנאַליזאַציע אין דער פּראָדוקציע און סיי דורך די ענטוויקעלטע מאָדערנע טעכניק זענען די שערער-אַרבייטער פֿון זייערע אַרבייטס-פּאָזיציעס אין די מעכאַנישע וועבערייען נישט אַרויסגעשטויסען געוואָרען. אפֿילו אין די גרעסטע מאָדערנע וועב-פֿאַבריקען אין אַמעריקאַ ווי איין וועבער בעדינט 50 וועב-שטילען, מוז מען אויף קראַפֿט שער-מאַשין האָבען אַ שערער-אַרבייטער.

דער פֿעראיין פֿון די יודישע שערער, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען אין מאַי מיט 3 יאָהר צוריק פֿיהרט אַ ריהרעוודיגע און נוצליכע טעטיגקייט צווישען זײַנע מיטגלידער, אַזוי למשל ווערען האַנד-שערער אויסגעלערנט אויף קראַפֿט-מאַשינען-אומזיסט, די קראַפֿט-שערער ווערט געגעבען די מעגליכקייט צו פּראַקטיצירען בײַ די פֿערשידענע אויסלענדישע שער מאַשינען און בילדען זיך אויס אַלס גוטע פֿאַך-מענער. בײַ ושאַרשזעט, גרעסעס, און אַנדערע זייד-אַרטיקלען. דורכ'ן סעקרעטאַריאַט זענען אַ גרעסערע צאָהל מיטגלידער בעזאָרגט געוואָרען מיט אַרבייט, טאָג-טעגליך קומען פֿאָר אין פֿעראיינס-לאָקאַל אינטערעסאַנטע און בעלעהרענדע פֿאַך שמועסען. פֿון צייט-צו-צייט זענען אויך איינגעאָרדענט געוואָרען פֿאָרלעזונגען און חברים-שמועסען און גרעסערע פֿערזאַמלונגען. די פֿערוואַלטונג האָט יעצט בדעה איהר טעטיגקייט צו פֿערברייטערן און צו דעם צוועק רופֿט זי צונויף הײַנט זונטאָג אין לאָקאַל פֿון יודישען בעקער-צעך פּילסודסקיעגאָ 57 אַ גרויסע עפֿענטליכע ווערבירונגס-פֿערזאַמלונג פֿון די שערער-אַרבייטער. צו דער וויכטיגער פֿערזאַמלונג קומען דעלעגאַטען פֿון די שערער-פֿעראיינען אין לאָדזער אומגעגענד. עס איז אויך איינגעלאַדענט געוואָרען אַ דעלעגאַציע פֿון די דייטשע שערער-אַרבייטער. ווען מען נעמט אין אַכט, אַז אין פֿעראיין איז נישטאָ קיין בעצאָלטער פֿונקציאָנער, נאָר די גאַנצע אַרבייט ווערט פֿרייוויליג אויסגעפֿיהרט דורך די אָנפֿיהרענדע אינסטאַנצען, ווערט פֿערשטענדליך אַז אין אינטערעס פֿון יעדען שערער גופֿא איז אַ חוב צו בעזוכען די פֿערזאַמלונג.

„באַל בײַ זולאַ“

הײַנט אונאָפּריפֿליך לעצטע גאַסט-שפּילען פֿון וואַרשאַווער „באַנדאַ“

צלזאַ הײַנט געזעגענט זיך אין פּאָפּולאַרני טעאַטער גאַנץ לאָדז מיט זייערע ליבלינגען.

זולאַ פּאָגאָרזשעלסקאַ, קאָנראַד טאָם, יעזשי באָראָנסקי מאַריאַן וואָרזשקאָוויטש. דער פּראָגראַם געהט מיט זיין פֿולען פֿערנעהם.

הײַנטיגער נאָכמיטאָג-קאָנצערט

הײַנט, זונטאָג, 3.30 נאָכמיטאָג קומט פֿאָר אין פֿילהאַרמאָניע זאַל אַ גרויסער נאָכמיטאָג-קאָנצערט פֿון לאָדזער פֿילהאַרמאָנישען אָרקעסטער, אונטער דער לייטונג פֿון זעהר גוט בעקאַנטען און בעליבטען דיריגענט פֿון דער וואַרשעווער אָפּערע ה' וואַלעריאַן בערדיאַיעוו.

אַלס סאָליסט אויפ'ן הײַנטיגען נאָכמיטאָג-קאָנצערט טרעט אַרויס דער יונגער-בעריהמטער פֿידלער דער אונפֿערגלייכליכער מיעטשיסלאַוו פֿלידערבאַום, וועלכער וועט אין בעגלייטונג פֿון פֿילהאַרמאָנישען אָרקעסטער אויספֿיהרען טשײַקאָווסקיס פֿידעל-קאָנצערט. אין פּראָגראַם פֿון הײַנטיגען נאָכמיטאָג-קאָנצערט וועט דער אָרקעסטער אויספֿיהרען די אינשטערבליכע 3-טע סימפֿאָניע פֿון בעטהאָווען „עראָיקאַ“.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

זונטאָג, דעם 17 יאַנואַר 1932

10,15 גאָטעס-דינסט, 11,58 צייט-סיגנאַל, 12,15 סימפֿאָנישער פֿריהמאָרגען, 3,00 קאָנצערט, 3,55 פּראָגראַם פֿאַר קינדער, 4,20 גראַמאָפֿאָן, 4,40 פֿאָרלעזונג, 4,55 גראַמאָפֿאָן, 5,15 פֿאָרלעזונג, 5,30 פֿאָרלעזונג, 5,45 קאָנצערט, 7,00 פֿערשידענעס, 7,20 ספּאָרט, 7,30 רעפּערטואַר, 8,15 קאָנצערט, 9,40 ליטעראַרישע פֿערטעל שעה 9,55 פֿידעל-קאָנצערט, 10,40 קאָמוניקאַטען, 11,00 לייכטע און טאַנץ מוזיק.

רער שטורמישער ערפֿאָלג פֿון „אררט“,

איבערפֿולטע זאַלען — אַ שפּילקע נישט אַרײַנצוואַרפֿען

די פֿאָרשטעלונגען פֿון דעם גלאַנץ-פּראָגראַם אַ.נ. „מ'לאַכט פֿון דער וועלט“, וואָס איז אָנגעפּיקעוועט מיט אַקטועלען הומאָר, געזאַנג און טאַנץ, און וואו די לאָדזער „אררט“-ביקעס פּרעזענטירען זיך אין דער שענסטער פֿאָרם — גייען אַדורך מיט אַ כמעט אוממעגליכליכען ערפֿאָלג.

דאָס טעאַטער-וועזען אין פּוילען, אין דעם הײַנטיגען סעזאָן האָט נאָר איינעם אַזאַ בײַשפּיל — די וואַרשאַווער „באַנדאַ“ פֿון טובים, העמאַר און יאַראָשי.

און עס איז שוין אַ פֿעסטגעשטעלטע זאַך, אַז רעקאָרד-ערפֿאָלג אין דעם סעזאָן האָבען געשלאָגען אין פּוילען: די פּוילישע „באַנדאַ“ אין וואַרשאַ און אונזער יודישער „אררט“ אין לאָדז.

די „באַנדיטען“ ערקלערען זייער חשיבות מיט דער ערשטקלאַסיגער פּראָדוקציע, וואָס ברענגט דערצו, אַז די ווייסען נישט פֿון קיין טעאַטער-קריזיס.

די „אררט“-אָוצעס האָבען פֿאַר זייער שטורמישען ערפֿאָלג דעמזעלבען תירוץ.

הײַנט ווערט געשפּילט 2 מאָל — 8 און 10 אַ זייגער.

פֿון קינא „בייקאַ“

נאָין קינאָ „בייקאַ“ ווערט איצט געשפּילט מיט גרויסען ערפֿאָלג דער הערליכער פֿילם אַ.נ. „די אויסלייזערין“, דער דאָזיגער פֿילם וועלכער שילדערט אַ יונגענמאַן וועלכער האָט תמיד פֿערבראַכט צווישען ציגיינער דערקענט ער דאָרט זײַן פֿרוינדס כלה. און פֿערליבט זיך באַלד אין איהר. דאָס מיידעל וואַרפֿט ווידער אַוועק איהר חתן און פֿערליבט זיך אין איהם און הייראַטען באַלד. דאָס יונגע פּאָר לעבט נישט בשלום צווישען זיך, ווייל, ער פֿערברענגט גאַנצע נעכט בײַם קאָרטען שפּילען אין די ציגיינער-קנייפּעס. ער סימולירט זעלבסטמאָרד און זײַן יונגע פֿרוי גלויבט אַז ער איז שוין טויט הייראַט זי מיט אַ צווייטען און דערווייל ווייזט זיך אַרויס אַז ער האָט בלויז סימולירט, זי ווערט פֿערמשפּט פֿאַר ביגאַמיע און דער מאַן רעטעט זי אַרויס פֿון שטראָף.

אין דאָזיגען פֿילם קרעאירען יאָהאַן גילבערט, רענע אַדאָרע, קאָנראַד גאָניע און עלענאַ-ע באָרלאַן. בעת'ן דעמאָנסטרירען פֿון פֿילם זינגט צו אַ פֿער-גרעסערטער כאָר וועלכער פֿיהרעט אויס הערליכע ציגיינער-לידער, אָפּערן און ראָמאַנסען.

מעלדונג

אכטונג שערער-אַרבייטער

זונטאָג, דעם 17 יאַנואַר ד. ח פּינקטליך 5 נאָכמיטאָג קומט פֿאָר אין לאָקאַל פֿון יודישען בעקער-צעך פּילסודסקיעגאָ 57 אַ גרויסע עפֿענטליכע ווערבירונגס-פֿערזאַמלונג פֿון שערער-אַרבייטער, צו דער פֿערזאַמלונג קומען דעלעגאַטען פֿון די שערער-פֿעראיינען אין דער לאָדזער פּראָווינץ עס וועלען בעטראַכט ווערען וויכטיגע פֿאַך און אָרגאַניזאַציע פֿראַגען. די שערער-אַרבייטער ווערען איינגעלאַדענט מאַסענווייז זיך צו בעטייליגען אין דער פֿערזאַמלונג מיט חבר'שן גרוס

די פֿערוואַלטונג פֿון „פּראָפֿעסיאָנעלען שערער-אַרבייטער-פֿעראיין פּילסודסקיעגאָ נומער 19.

5,000 זל.

איז שוין ווידער געפֿאַלען

בײַ דער III קלאַס, 1-טער ציהונגס-טאָג

אויף № 24695

און איז שוין געוואָרען אויסגעצאָהלט אין מיין גליקליכער קאָלעקטור, וואו עס איז אויך געפֿאַלען בײַ דער II קלאַס די

30,000 זל.

אויף № 89011

F. BRAJTSZTAJN

14 Piotrkowska 14

טעל. 142-47

גליקליכע לאָסען זענען נור בײַ מיר צו בעקומען

ציהונג פֿון דער 24-טער מלוכה-לאָטעריע

3-טע קלאַס, 2-טער טאָג

Zł. 30.000 na nr.: **137411.**

Zł. 2.000 na nr.: 76398.

Po zł. 1.000 na n-ry: 73217 155882.

Po zł. 350 na n-ry: 7117 12062 55357 77373 96468 121694 126453 127831 131434

Po zł. 300 na n-ry: 3300 9749 20434 117139 134526 147644 152081.

Po zł. 250 na n-ry: 679 2629 5605 10633 24098 27729 39370 39387 40227 42753 46281 51936 57856 61816 65742 70801 72998 73418 73986 77007 88464 88619 91135 93613 95080 95997 100207 103557 109278 111216 114433 115996 117719 125044 129451 132875 142205 145001 147301 148330 148718 150484 153883 154411 155472 156368 156759

Po 200 złotych wygrały numery:

175 229 87 360 66 577 871 95 946 1015 69 169 208 14 352 426 787 967 2024 48 91 238 372 411 73 642 65 78 89 704 916 3013 137 203 376 448 71 616 52 714 17 886 942 50 4011 24 120 82 254 97 384 438 521 68 609 14 726 28 29 80 849 951 5110 59 85 287 373 827 6133 237 303 513 95 628 718 88 7373 90 569 741 814 920 26 8212 544 625 39 94 961 964 9086 103 24 88 485 87 515 20 43 663 757 847 905 59 10076 467 506 95 654 838 65 82 11136 200 76 331 71 78 415 444 58 500 816 71 924 25 12117 230 79 408 61 593 655 748 756 857 13057 105 08 72 208 330 60 453 587 876 14050 92 211 389 434 74 694 720 816 955 15073 299 320 21 515 67 607 32 71 86 730 31 835 959 16031 159 479 539 84 91 805 887 17255 89 675 718 919 28 18105 691 704 835 981 19019 168 221 389 98 439 79 501 740 975 20027 59 61 66 90 92 168 395 99 443 72 95 567 869 80 21024 147 75 218 50 85 395 467 639 745 59 69 858 940 99 22113 56 222 51 343 91 462 510 698 23054 65 71 400 87 605 20 880 90 24043 58 137 72 203 568 714 27 36 60 25136 220 318 55 520 690 713 803 26010 95 187 263 413 94 860 992 27014 102 273 329 551 61 634 839 62 28136 75 91 278 88 307 42 451 524 652 692 825 40 29058 155 62 250 318 416 507 31 98 781 97 875 949.

30032 79 410 40 520 739 62 827 964 88 31053 59 418 567 906 32070 82 303 415 553 94 672 724 48 835 56 923 33005 82 92 423 63 585 820 34299 305 81 98 425 574 682 713 895 35005 237 368 421 57 80 601 45 893 908 36026 232 403 43 608 29 822 903 37123 376 566 707 95 866 38114 34 55 72 645 757 921 63 39020 32 292 417 68 69 81 662 809 40095 382 407 646 875 906 7 41010 48 108 65 96 322 473 629 61 746 82 835 53 901 42110 36 200 384 433 511 990 43151 97 212 95 328 430 573 671 86 798 947 44022 56 70 178 451 63 79 568 616 713 56 895 904 20 45102 26 45 468 46047 64 171 87 309 56 401 55 71 501 611 739 972 80 47116 212 627 62 772 826 46 76 48428 609 780 82 913 79 88 49000 226 394 561 730 50011 464 842 51057 191 294 331 436 579 646 93 838 52235 542 95 811 81 53103 17 49 78 258 438 616 775 76 896 54005 151 237 643 55226 47 79 698 727 895 905 56112 70 221 429 566 75 660 57060 125 230 51 347 81 409 926 58150 278 88 302 483 94 624 784 946 59391 416 73 573 786 805 6 14 71.

60086 361 96 428 29 83 907 76 61064 421 94 706 73 708 84 848 63 909 89 62170 210 27 90 485 751 63071 131 52 517 616 703 926 56 64053 66 67 71 212 568 76 654 761 81 911 65310 66 578 909 48 66442 68 665 732 77 819 67064 103 39 221 352 423 74 76 607 738 915 64 68039 54 77 340 418 543 667 721 879 69159 219 317 47 82 505 99 612 831 905 70260 458 79 559 604 21 64 876 978 71391 94 682 85 857 72228 323 493 536 662 65 83 73092 190 214 57 58 369 94 419 71 664 720 741 6 361 425 64 511 86 931 75168 372 417 591 724 855 82 932 76054 200 375 98 439 513 88 619 31 769 900 77135 241 373 569 627 703 46 810 921 78028 373 567 662 76 828 79023 48 112 44 225 315 419 530 78 737 980 80007 612 905 81035 150 99 314 575 618 91 897 983 82109 351 98 615 80 738 93 921 48 83378 91 412 514 61 624 93 756 84179 92 443 561 890 989 85047 76 176 430 553 60 613 982 86023 106 253 71 339 484 668 71 910 73 87031 109 97 245 91 636 39 716 52 826 96 88168 81 247 393 441 676 823 63 934 91 89184 89 548 744.

90215 82 313 52 432 52 507 94 891 909 53 91118 76 275 315 94 871 989 92079 186 235 72 93 354 402 41 589 645 739 93069 76 163 472 580 660 723 851 978 84 94034 116 624 763 805 17 95099 162 743 878 96081 116 17 381 442 86 588 677 97386 407 86 652 711 910 14 98007 151 299 415 578 853 99050 53 130 42 372 525 653 740 62 951 100117 236 71 509 80 604 81 99 786 97 886 977 101222 483 99 534 576 853 102114 223 311 418 30 58 533 743 824 920 21 45 103003 123 304 534 689 874 104094 177 78 83 296 323 716 722 892 991 105076 760 81 632 81 745 65 847 949 106031 151 286 947 50 602 914 83 107089 242 313 19 60 429 63 622 73 91 758 88 961 108032 33 119 35 73 400 25 36 54 607 790 889 109124 229 347 510 43 603 06 888 974 11001 22 171 378 454 613 82 89 834 59 111123 97 621 54 743 852 859 63 112084 238 47 68 71 97 427 41 530 72 113015 90 105 268 392 418 85 580 636 701 71 878 905 114010 296 376 391 458 89 538 47 754 893 115120 207 354 446 974 116041 52 200 550 800 64 97 997 117589 97 960 67 118025 252 74 307 27 567 753 805 119075 83 174 271 72 564 678 750 833 71.

120094 131 219 349 93 704 899 927 121335 84 486 90 95 527 93 633 804 56 918 122004 8 9 15 44 257 66 579 631 775 878 81 929 123134 423 32 44 575 692 730 95 952 124097 154 60 331 78 411 555 668 719 945 125071 99 107 674 759 126173 326 578 605 19 39 53 863 127225 337 49 431 52 627 33 79 702 46 48 94 836 46 128081 358 416 77 544 699 745 76 82 887 129099 103 19 281 440 81 608 789 959 87 130103 29 267 309 475 522 90 867 131009 56 67 146 263 481 88 780 858 940 132015 329 91 409 560 653 719 851 133018 61 192 235 419 24 556 684 767 73 803 134143 201 327 50 565 647 78 837 39 42 94 983 135023 102 38 82 363 412 56 724 136076 103 38 211 338 413 88 501 21 687 748 821 74 917 47 52 137025 142 205 44 362 521 57 866 934 61 138106 11 72 77 363 439 753 984 139012 90 313 530 694 733 95 984 140035 117 215 92 99 575 141132 200 5 34 94 691 769 81 975 142023 214 23 63 490 517 703 5 66 984 143128 248 365 98 568 959 144084 314 17 54 558 87 911 145057 236 317 450 657 68 91 702 848 146123 360 470 526 605 709 15 814 945 147750 79 851 148337 40 518 60 638 853 149070 177 224 308 63 94 577 992.

13 53 59 111 229 406 578 740 803 902 32 46 63

150022 241 612 45 717 54 843 64 86 91 151010 152049 55 192 351 59 414 505 59 605 711 906 95 153196 360 70 572 619 739 866 912 16 42 61 15415 7212 37 69 472 707 94 155445 83 739 156035 187 400 40 51 680 82 717 866 92 968 157047 130 54 279 564 83 659 80 738 158033 160 273 303 765 840 948 68 74 159171 444 661 730 837 53 965 70.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
דאס גרויסע פילם-קונסטווערק, די מעכטיגע דראמע א. נ.:

„אין דער נעץ פון שקר"

שוידערליכע טראגעדיע פון א פרוי און געליבטער, ווי אויך א טראגעדיע פון א פאטער, וואס האט געפרובט צו דערמארדען זיין אייגענעם זוהן
אין די הויפט-ראלען:
EMIL JANNINGS
Esther RALSTON, Gary COOPER
קירצליך: „דער דזשאדז-סענגער"
דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

וויכטיג פאר חתנים!
דאס גרעסטע געשעפט פון
יודישע לאנגע מלבושים
ח. מענדראווסקי
לאדז, אגראדאווא 8, טעל. 202-28

קומט און איבערצייגט אייך!!!

וואס האט זיך אזוי בעריהמט געמאכט מיט איהרע אויסארבייטונגען אין אלע עקען פון פוילען, בעזיצט אויף לאגער א גרויסן אויסוואהל פון אלע ארט חתונה-אויסשטייערס, ווי אויך אלערליי סארטען פון קלענסטן ומער און בילינגסטן ביז'ן גרעסטן און טייערסטן.

צוליב'ן קריזיס אויסערסט נידריגע פרייזן!

אויך א ספעציעלע אפטיילונג פון די בעסט בעשטעלטע ארבייט מיט די בעסטע דיפלאמירטע פאכמענער. איך בעזיץ אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון די בעסטע סחורות טאמאשאווער אין בליצער, אויך די בעסטע אויסלענדישע זיידען-שטאפען ספעציעל אויף בעשטעלונגען. אלע ארט בעשטעלונגען קענען אויך אויסגעפיהרט ווערען דורך דער פאסט צושיקענדיג א פאסט-קארטעל מיט דער מאס.
בעמערקונג: א ספעציעלען ראבאט פאר מיטגלידער פון „אגודת ישראל".

סוחרים דער לאנגער בעדינונג!!!

אכטונג, געעהרטע קונדשאפט!
דערמיט מאך איך בעקאנט, אז איך האב אין מיין פריש-איבערגענומענעם הערן-און-דאמען-פריזיער-סאלאן
16 זאבאדניא 16
צוליב'ן קריזיס פערקלענערט די פרייזן.
ראזירען מיט קעלניש-וואסער . 30 גר.
שערען . . . . 50 גר.
איך עמפפעהל מיך דער ג. קונדשאפט. מיט אכטונג
פריזיער-אינהאבער
„MORYC" 278

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט.
פון 10. ד. ח. נעט ווייטער בעניי'ען זיינע אויפנאהמען ד"ר וואלינסקי ספעציאליסט פאר נאז-, האלז- און אויערן-קראנקהייטען פון 4 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

פערשרייבט אייער קינד וואס לערנט אין א פוילישער שולע אין דעם איינציגען מוסטערהאפטען רעליגיעזען בית ספר פאר קינדער, וואס לערנען אין פוילישע שולען

„תורה-ודת"
פל. וואלבאשטשי (נייע שטאט) 6
פאר קינדער פון 5—14 יאהר.
דאס לעהר-פראגראם פון תורה ודת" נעמט ארום א קורס פון אלערליי למודי קודש (עברי, חומש, רש"י, נ"ך, דינים, משניות, גמרא), העברעאישע שפראך, יודישע געשיכטע א.ז.וו. און אלעס וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען, דאס לעהר-פערזאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען.
צוליב'ן קריזיס — הנחה-פרייזען.
קינדער פון 4—8 יאהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

וויכטיג פאר דאמען!
געוו. דאמען-פריזיער ארבייטער
STANISŁAW
אין די פירמעס:
A Nowicki Śródmiejska 31
Schilke, Grand-Hotel
Piotrkowska 72

נעהמט אן איצט ביי זיך אין דער פריוואט-וואוינונג
זשעלאנא 12, וואוינונג 28
רעכטע אפיצינע, 2-טער שטאק.
נידריגע פרייזן! 378 נידריגע פרייזן!

---

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44
קייפט נישט קיין
מעבעל בעסער איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעם: כקויף אויך געניצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו.
קומט און איבערצייגט אייך!
44 44

Dr. med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32
עמפאנגס-שעה'ן 8 — 10, 12 — 2 און 5 — 8, זונטאג אין יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון 2$^1/_2$ — 4 און פון 7 — 8 אוועגד.

יעדער איינציגער
מעבעל
האט זיך איבערצייגט, אז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ס. קאנטאר

צאהן-ארצט
JAKÓB KARMAZYN
לאדז, פאלודניאווא 2
פאר פערוויכערטע אין דער קראנקען-קאסע, וועלכע וועלען בא מיר בעשטעלען קונסט'ליכע צייהן, ווערט דאס היילען און ענטפערנען קראנקע צייהן ערלעדיגט אומזיסט.

Dr. med. **REICHER**
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אוענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 בייטאג.

די פרעסט קומען אז
דעריבער פערזארגט אייך מיט א גוטען
שאמאט-איוועז
און וועלכען קענט איהר בעקומען נאר אין דער בעקאנטער פאבריק פון שאמאט-אייוועז און קוכעז פון
מ. נירענבערג
פילסודסקיעגא 50 (רענגסט זגערזשער 13
ס'ווערען אויך אנגענומען אלערליי ארבייט און רעפאראציעס פון פערשידענע קוכען און קאפעל-אייוועז.
מיט אכטונג
מ. נירענבערג, ווסבאדניא 50.

80% ביליגער, ווי איבעראל!
מעבעל
פון דער פיינסטער און בעסטער אויספיהרונג בעקומט איהר נור אין דעם ערשטקלאסיגען מעבעל-לאגער פון
Ch. Gliksztajn
45 פיעטריקאווער 45 (עק זשעלאנא)
אויף לאגער עס-צימערן, שלאפצימערן און גאבינעטען ווי אויך ענצעלנע מעבעל-געגענשטענדע.
סענסאציע! א שלאפצימער בעקומט איהר נור פאר 950 זל. א גארדעראבע, א גרויסער שפיגעל, צוויי בעטען מיט מאטראצען, 2 נאכט-שענקלעך, 1 טואלעטע, 2 שטיהלען, 1 פאטעל, 1 טישעל, 1 קאזעטקע. קומט און איבערצייגט אייך! געדענקט די אדרעס!

390
וויכטיג פאר אלע!
מעבעל
פון דער שענסטער און בעסטער אויספיהרונג בעקומט א הר נור ביי מיר גענוצטעס און נייעס. עס-צימערן און שלאפצימערן, ווי אויך ענצעלנע געגענשטענדע צו ביליגע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך!
M. AJFER, 6-go Sierpnia 1 אין הויף
בעמ.: כקויף אויך פערש. מעבעל און דיוואנעס.

Dr. med.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., נעהמט אן פון 8—9.30 פריה פון 12.30—1.30 נאכמ. און פון 6 ביז 9 אוונט.
זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
טעל. 245-21.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.
דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

20—30000 זלאטעס
נעמען גוטע און זיכערע צינזען, עווענטועל היפאטעקאריש גאראנטירט אדער שותף ווערט צו א קאנקורענצלאז געשעפט געזוכט. אפערטען אונטער „Aa 41" אין אדמ. פון דער צייטונג.
395

Dr. med. **J. SZMERŁOWSKI**
אקושער-גינעקאלאג
נעהמט אן פון 3—5 נאכמ. און פון 7—8 אוועגד
פיעטריקאווער 17, טעל. 13-107

Dr. **Z. Rakowski**
ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
11-טעז ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2—3

קליינע אנאנסען
פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

אפצוגעבען אנ'ארט אויף א פראצאוניע, צו ערפאהרען ביים צייטונגס-פערקויפער, פיעטריקאווער 10.
400

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוינונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה-געלד. געוועלבער, געשעפטס- און פאבריקס-לאקאלען. מעבלירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פערשידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאר דורך דער ביורא „לאקום", וואס ערלעדיגט פינקטליך און סאליד. אינהאבער יוסף קארמעסער און קאמפ. אינפארמאציעס אהן בעלוינונג, פיעטריקאווער 62, פראנט 2. שטאק, טעל. 15-166 טעטיג פון 8 פריה ביז 8 אוועגד.

פערשידענעס
ווער ס'וויל איינפיהרען האנדעלס-ביכער, פרי צו צאהלען קליינערע פאדאטקעס. זאל זיך ווענדען נאר צו מיר. איך פיהר אין אייניגע פירמעס האנדעלס-ביכער, וועלכע ווערען די כ'ן סקארב אנערקענט. י. קאץ, פיעטריקאווער 58.
337

בילדונגס לעקציעס פאר דערוואקסענע ערטיילט צ'אבסאלווענט מיט א 7 קלאסיגע גימנאזיאל-בילדונג זעהר ביליג דיסקרעציע געזיכערט. מאנצאריוש, אנדזשעיא 11.
392

א קאראקול-מאנטעל געלעגענהייטליך צו פערקויפען. פאלודניאווא 31, וו. 16.

עס איז נויטיג
א לערן-מעדעל צו וועש ווערט פון זאפארט געברויכט. ציגעל-גאס 4, וו. 12.

א שטעפער-געזעלען א נייער ווערט פון זאפארט געזוכט, אדרעס צו ערפאהרען אין אדמינ. פון דער צייטונג.
393

נאר א טיכטיגע סטארשע פאננע צו דאמען-היטען קען זיך מעלדען ביי י. מילנער, גליבנא 22, ווי אויך א לערן-מיידעל.
313

א טיכטיגער טאמבורירער-געזעלען קען פון זאפארט בעקומען ארבייט. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע.
401

לאקאלען
איבערצוגעבען א שטוב מיט א קיך, זוניג צימער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף Jerzego 11, m. 16 פון 4—7 נאכמיטאג.
389

א צימער איז אפצוגעבען ביי א אנשטענדיגע פאמיליע מיט א בעזונדערן איינגאנג פאר 2 יונגעלייט אדער פרויליינס. צו ערפאהרען ציגעל-גאס 30, ביי ווייסבוים.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א הייס; אויף דער פראווינץ 6—5 א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן איינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פערענטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— 8
... דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. פעלדונגען—10 גר. א װארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaczyński
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.